

Українська мова

Буквар

Галина Мана
ЧОРНО-БІЛЕ
Забри в зустріч вчора.
Смужка біла, смужка чорна.
Вона полам швидко бігла.
Смужка чорна, смужка біла.
Ось така вона моторна.
Смужка біла, смужка чорна.
І до того ж дуже мила.
Смужка чорна, смужка біла.

Сліди вліт у вірші повторюються кілька разів.

Віра Прохотарова

БІЛКА

У кутонку на шматочку
пахнуть сушені грибочки.
У торбинці біля шматка
лісові лежать горішки.
А на стелі світлинок
світить, наче німичок.
У дулі тепленько білі,
спить на мохавій підстилі.
І однієм вушком слуха,
як співає завірюха.

Підкресли слова з буквами ч, ц. Зверни увагу, чим схожі звуки і як відрізняються їхні місця складу і мови.

68

НАШ ВЕСЕЛИЙ ПЕРШИЙ КЛАС
Хлопчик Котик, котик,
Усі разом. А котик не хоче,
не сиди в кутонку.
Ходи, котик, до нас,
в наш веселий перший клас!
У кутку не хоче,
І не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

69

у пізнай

А

І

М

О

С

К

Л

Н

Й

Ь

Б

букви

в

д

е

у

г

б

ф

з

т

Микола Вашуленко

Оксана Вашуленко

«Українська мова. Буквар»

підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

Видавничий дім «Освіта»

2025

Підручник створено за Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом О. Я. Савченко

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025 № 345)

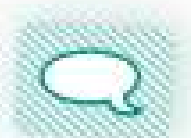
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— відповідаю на запитання,
виконую завдання

— викладаю букви
з різних матеріалів

— розповідаю, обговорюю

— театралізую

— вчуся читати

— слухаю тексти

— працюю в парі або групі

— досліджую медіа

Е-додаток до підручника

Для ознайомлення із вмістом е-додатка виконайте дії:

1. В адресному рядку браузера введіть адресу
https://ua.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-OSV-00004
або

коротке посилання <https://vse.ee/crur>

2. Зареєструйтеся на платформі або увійдіть у свій акаунт

3. Знаходьте на полях у е-додатку позначки
інтерактивних завдань та відкривайте їх:

**! Якщо зареєструватися із якихось причин
не виходить, скористайтесь тимчасовими даними**

Логін: mon5@edpro.ua

Пароль: [mon5epub](#)

Е-додаток розташований у відкритому доступі тільки на час проведення конкурсу. Після друку підручника е-додаток буде доступний за кодом, надрукованим у паперовому підручнику.

Детальніше на сторінці:

<https://edpro.ua/mozaik/e-dodatok#enter>

Знайти е-додаток на платформі <https://ua.mozaweb.com> також можна, скориставшись пошуком за кодом публікації **UA-OSV-00004**

йти ? Допомога Вхід

Електронна пошта / *moza*

Пароль

☐ Я хотів би залишатися в системі

Увійти

або увійдіть

ЗНОВУ В КЛАСІ МИ ВСІ РАЗОМ!

Розкажи, що роблять діти на малюнку.

- Прочитай. Дай відповіді на запитання.

Канікули були веселі?

Канікули були корисні?

Поділіться своїми враженнями про зимові канікули.

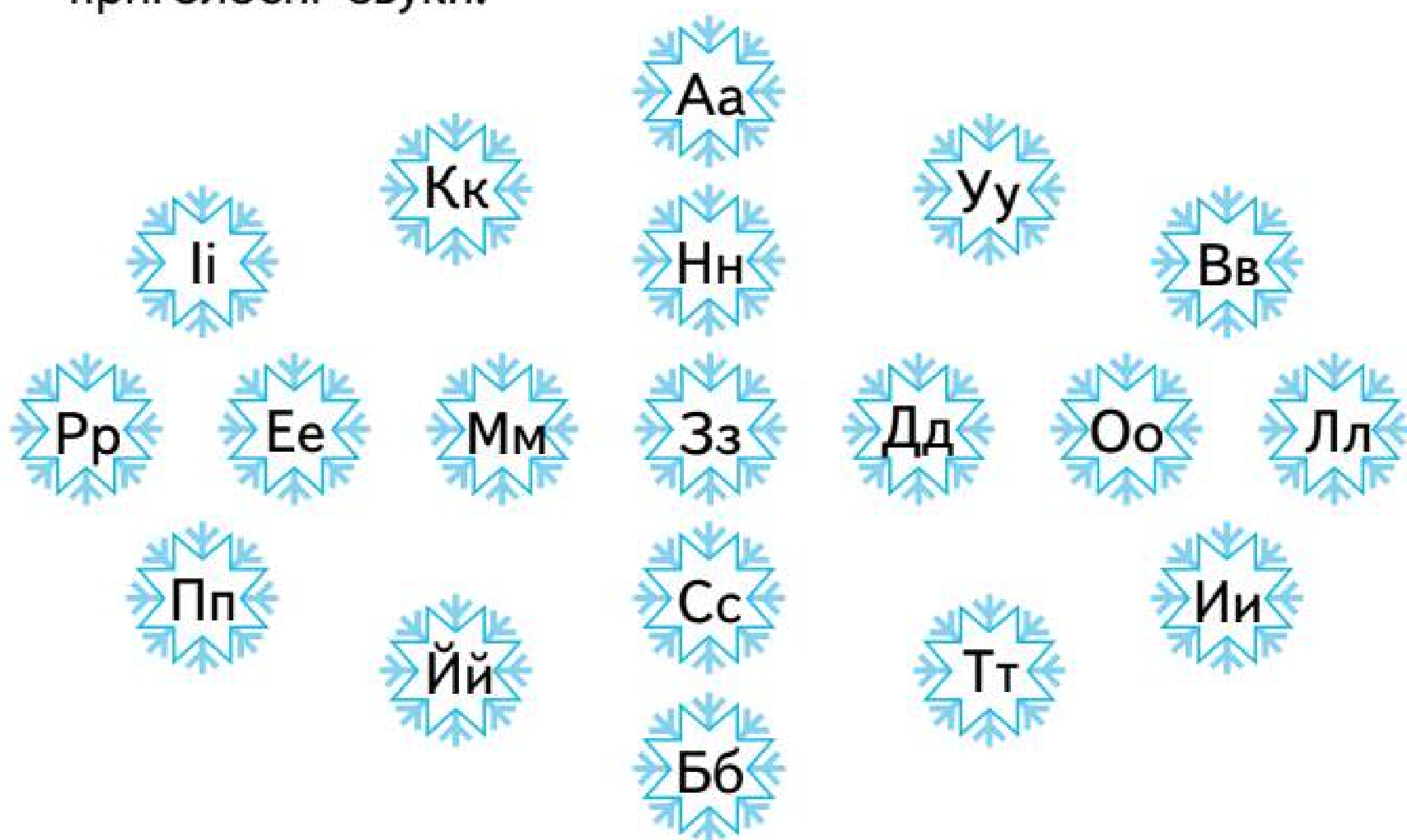

Послухай вірш. Розкажи, про що в ньому йдеться.

ПОВТОРЮЮ ВИВЧЕНІ БУКВИ

- Пригадай вивчені букви. Назви спочатку букви, які позначають голосні, а потім — ті, що позначають приголосні звуки.

- Хто більше знайде слів, які «заховались» у кожному ряду букв?

т а л с е м о р о з и м а в р л о
д и н к о в з а н и й п и е к о в з а н к а в а

- Розв'яжи вирази і назви утворене слово.

термос — с + метр = ?

кава — а + ун = ?

міст + о = ?

веселка — ка + о = ?

ВОРОНА І РАК

- Р-р-р-ак! — сказала ворона.
- Вор-р-рона! — сказав рак.
- Туди рак, а назад — кар! — сказала сорока.
- Не зрозумів! — сказав рак.

Тоді сорока написала крилом на піску:

→
РАК
←

- Отак! Скре-ке-ке! — та й полетіла.

- Читай уперед і назад.

→ → →
КОЗАК З КАЗОК. СИР І РИС. КІТ УТІК.
← ← ←

→ → → → →
БІБ ДІД ОКО ТУТ ЗАРАЗ
← ← ← ← ←

- Поміркуй, яке слово у вірші пропущене.

За Валентиною Бондаренко

БІЛИЙ СВІТ

Біле місто, білі сквери,
і тролейбуси, й таксі,
білі діти — білі всі.
Бо зима, морозна й біла,
білим ... все накрила.

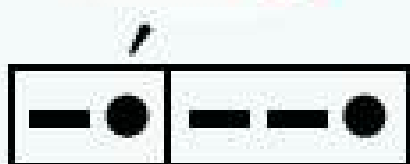
Гг

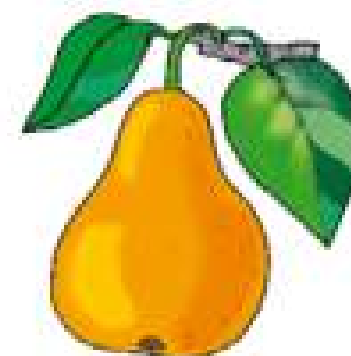
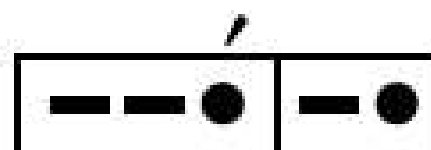
Послухай вірш. Запам'ятай слова зі **звуком [г]**.

- До якого малюнка подано звукову схему?

гу ска

га го гу гі ги ге

гол
гай
луг
біг
ріг
ліг

граб
град
грак
гриб
грім
гурт

кора
гора

колос
голос

калина
Галина

ріг
пиріг
поріг
стеріг

сніг
сніги
снігур
сніговик

Швидко читай — інше слово в рядку розпізнай.

гриб гриб граб гриб гриб граб
друг друг друг круг друг круг

гама́к

го́лос

гуса́к

ге́рб

газета́

го́ро́д

гуска́

ге́рой

га́рбуз

го́луб

гу́кати

ге́нерал

гриб — гри́бі

го́луб — го́лубі

гра́к — гра́кі

о́гірок — о́гіркі

го́рб — го́рбі

па́пуга — па́пу́ги

- Розглянь малюнки. Прочитай слова. Назви слова, які відповідають кожному малюнку.

гілка

голка

газон

вазон

палка

галка

гірка

дірка

За Аллою Свашенко

Був на світі грізний Грім.

Він гримів, грозив усім.

І була на світі Злива,

гові́рлива, пу́стотлива.

Коли в небі грімнув Грім,

мало радості усім.

А коли настала Злива,

то веселі сад і нива.

- До яких рядків вірша художник зробив малюнок?

- Прочитай. Покажи на малюнку Гната, Олега і Богдана.

У Гната — буква **П**. В Олега — буква **Л**.

У Богдана — буква **Г**.

гло́бус

йогу́рт

ра́йдуга

води́грай

грамота

перемога

Ігор

Гліб

го́йдати

го́йдалка

Се́ргій

Григорі́й

Га́нна

Га́лина

Гнат

Гове́рла

А навпаки?

гі́ркий — соло́дкий

ле́гкий — ?

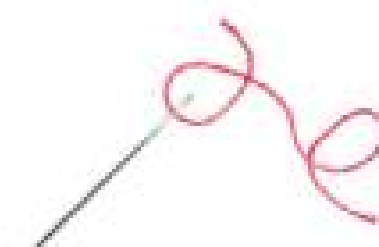
ба́гатий — ?

глибо́кий — мі́лкий

загу́бити — ?

гала́сувати — ?

- Розглянь малюнки. Що в них є спільне?

КОНКУРС У КЛАСІ

Ганна Григорівна організувала конкурс у класі. Усі діти ліпили із пластиліну тварин.

Гліб виліпив красивого білого голуба. Маргарита — пінгвіна. Сергійко зліпив товстого бегемота. А Галинка — барвистого папугу.

— А в мене гусак і гуска, — розповідала Інга. А в Ігорка смугастий тигр.

Потім була виставка виробів.

Перемогли в конкурсі Галинка і Гліб. Багато дітей класу проголосували за красивого барвистого папугу і білого голуба.

У нагороду Галинка і Гліб отримали призи.

- У якому конкурсі брали участь діти?
- Хто зліпив бегемота? А тигра?
- Хто переміг у конкурсі?

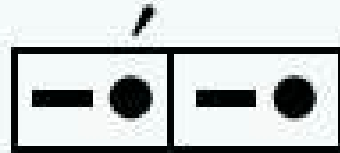

Улаштуйте такий конкурс у вашому класі.

Г г

Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [ґ].

ґава

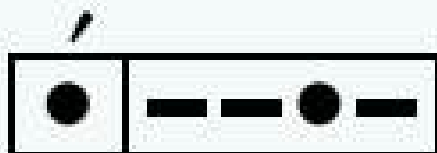
ка ґа
ко ґо
ку ґу
ки ґи
ке ґе

ґава
ґа́нок
ґрунт
ґвалт
а́ґрус

ґелґіт ґелґотати ґелґотали

● Запам'ятай значення слів.

ґазда́ → господар ґалаґа́н → півник

аґрус

ґерда́н → прикраса

ґа́нок

ґвалт → крик, галас

проґа́вити → пропустити або прогледіти

ґава на ґанку пекла за́піканку.

- Вибери собі скоромовку. Прочитай її.

Дві ґави зранку
ґасали по ґанку.
Ґави просили
у мами сніданку.

Зранку гуси ґелґотали
і на ґанок залітали.
— Годі, гуси, ґелґотати!
Не дасте мені поспати.

- Прочитай вірші.

Підготуйся і виразно прочитай вірш, який тобі найбільше сподобався.

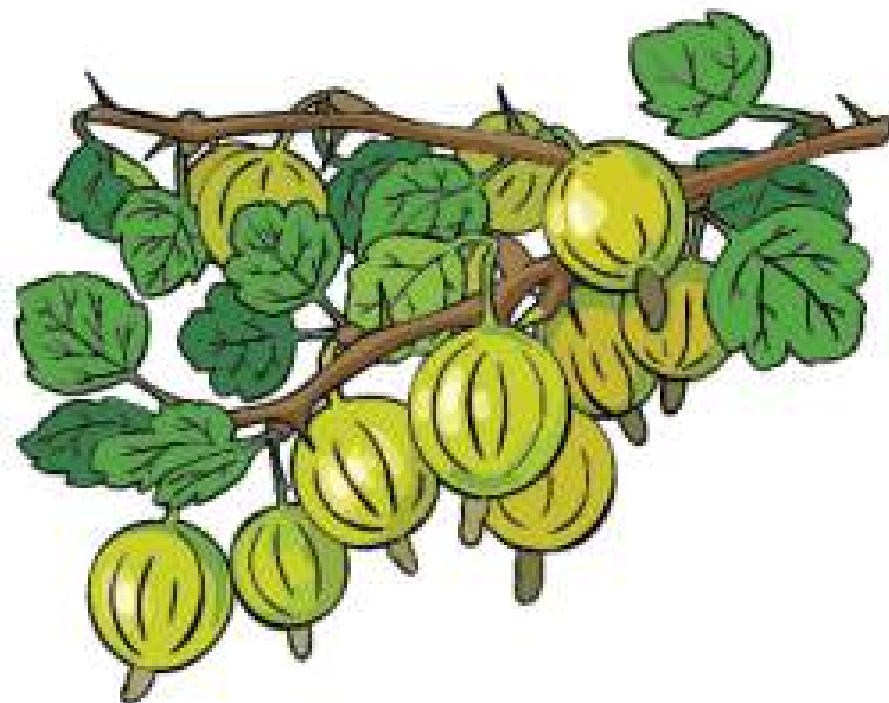
За Галиною Римар

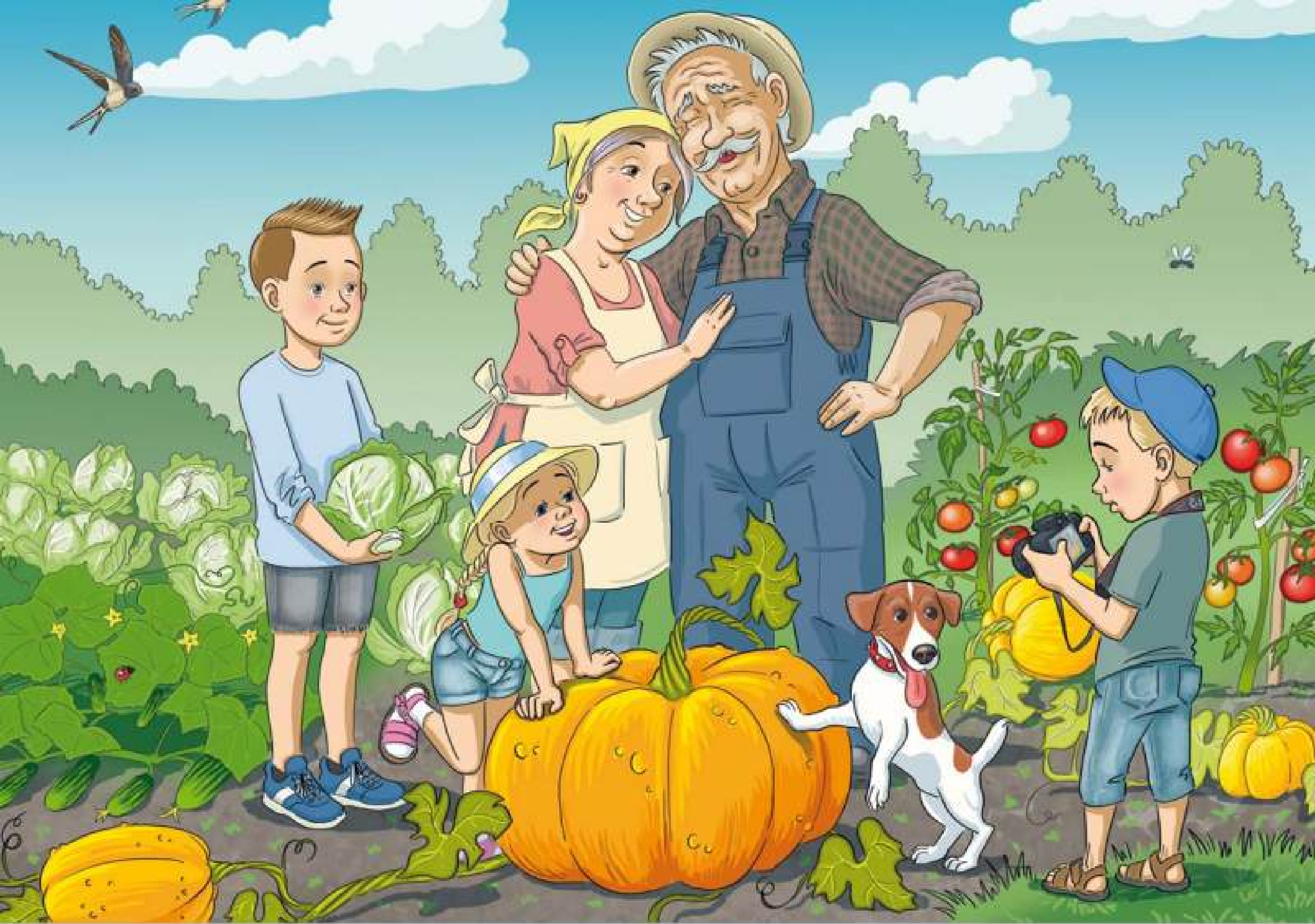
Гра весела у гусей —
ґелґотіти до гостей.
Гості знатні, непрості:
голуби, галки, граки.
Ґелґотіли, ґелґотіли,
та й голівки заболіли.

За Варварою Гринько

Аґрус, аґрус, аґрусина —
мов зелена намистина.
Будем аґруси зривати —
треба мамі помагати!
Аґрус, аґрус, аґрусинки —
ми нарвали півкорзинки.

НА ГОРОДІ

У бабусі Ганни і діда Богдана великий горód. Вони гарні госпóдарі.

Навесні онуки Олег, Ігор і мала Галинка гуртом допомагали бабусі з дідусем. Вони підготували ґрунт для посадки горóдини. Галинка з дідусем садили капусту. А Ігор і Олег допомагали бабусі садити помідори.

Усе літо діти допомагали поливати рослини. І от восени на городі гарно вродила городина.

— Ого-го! Ото гарбуз! — вигукнула Галинка. —
Розкрутив по землі зелені вуса.

— І капуста виросла велика!

— А он помідори й огірки на салати, — зрадів
Ігор. — Вони корисні, бо багаті на вітаміни.

— Так, і на салати, і засолимо на зиму. Матимемо
вітаміни.

**Городина багата на
вітамін А.**

Вітамін **А** — вітамін росту.
Буде гарний зір!

Читай! Міркуй! Відповідай!

Коли випаде сніг?

Коли настане грибна пора?

Коли виросте молода трава?

Коли досягне солодка малина?

Коли надворі спека?

Коли розквітли сади?

Коли прилетіли снігурі?

Коли полетіли у вирій гуси?

Улітку

Восени

Узимку

Навесні

Ь

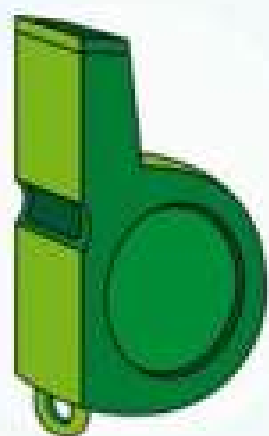
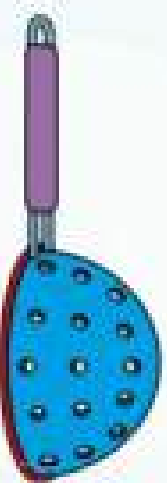
—●=

ЛОСЬ

—●= —●

пальма

Н	→	НЬ
Л	→	ЛЬ
С	→	СЬ
З	→	ЗЬ

день
пень
кінь
тінь
сіль
нуль
лось
рись
роль
руль

осінь к^улька спить вільно
о^лень п^альто сидить вузько
оку^нь п^альма несуть слизько

● Утвори «ніжні» слова.

тато — татусь	к ^и нь — к ^о ник
дід — ?	кр ^и ль — ?
Петро — Петрусь	пів ^е нь — пів ^н ик
Павло — ?	ка ^р ась — ?

А навпаки?

ни ^з ько — ви ^с око	день — ?
бл ^и зько — ?	відп ^о відь — ?
пов ^и льно — ?	рад ^і сть — ?

- Прочитай і порівняй слова.
Які з них означають один предмет, а які — багато предметів?

кінь — коні
о́лень — о́лені

пі́вень — пі́вні
кара́сь — кара́сі

- Прочитай. Добери підпис до кожного малюнка.

У лісі лось.
У лісі лосі.

В озері о́кунь.
В озері окуні́.

У бабусі крі́ль.
У бабусі кро́лі.

У ба́рлозі ве́дмідь.
У ба́рлозі ве́дме́ді.

ЛО → ЛЬО

НО → НЬО

СО → СЬО

ТО → ТЬО

лом

сом

поле

слон

льон

сьома

польова

сльоза

колір

день

пень

кольори

деньок

пеньо́к

- Вибери собі скоромовку. Прочитай її.

За Оленою Полянською

КОЛЬОРОВЕ КОРОЛІВСТВО

У кольоровому королівстві
кольоровий рак король.

А два кольорові леви
сидять коло королеви.

Людмила Ряба

Ось пенюк,
під ним — опеньки:
тато, мама і маленькі.
Всі докупки притудились,
тільки два десь загубились.

Львів

Умань

Ірпінь

Боріспіль

Олевськ

Терно́піль

А ти знав? А ти знала?

Місто Львів заснував король Данило і назвав іменем свого сина Лева.

- Прочитай.

?

На Новій рік батьки подарували Василькові нові ковзани. Ото радість!

— Васильку, йдемо на ковзанку, — кликали друзі. Зібрались друзі разом і гайнули на льодову арену міста.

Тут багато дітей. Он мала Ніка. На льоду слизько, тому вона кумедно каталась. Кілька разів навіть падала, але ні разу не заплакала.

А Василько вправно ковзав. То на одній нозі, то з різними викру́та́сами.

— Давай! Давай! — спонука́ли його друзі.

Василько, мов стріла, метнувся по колу, стрімко завернув і налетів на Ніку. Вона впала на лід і заплакала. Василькові друзі вигукували:

— Плакса! Плакса!

А Василько...

- Як вчинив Василько? Чому він так вчинив?
- До якої частини розповіді художник зробив малюнок?
- Добери заголовок до розповіді.

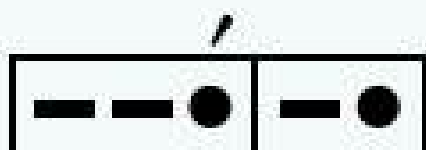
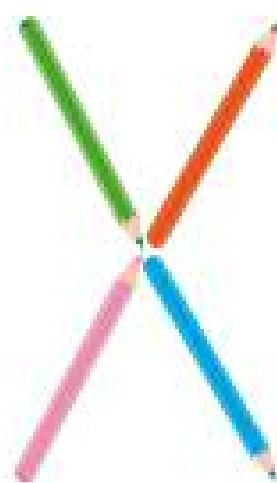
Xx

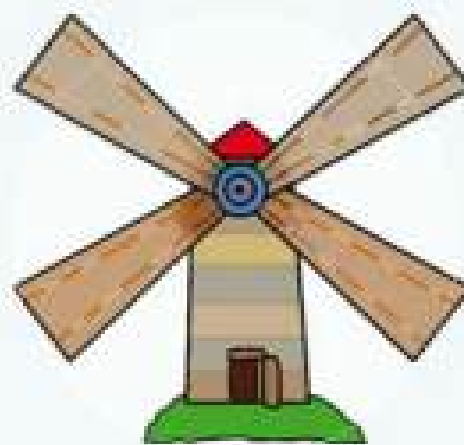
Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [х].

А з чого ти зробиш свою букву **Х**?

хма́ра

ха	ах
хо	ох
ху	ух
хи	их
хі	іх
хе	ех

дах
мох
пух
рух
міх
хід
хек
уха

вухо
муха
хата
тихо
сухо
хліб
птах

хата

хатка

хаті́нка

хо́бот

хобото́к

хма́ра

хма́рка

хмарі́нка

хви́ліна

хви́лінка

хві́ст

хво́стик

хво́статий

кома́ха

мура́ха

КАЗКОВІ ХМАРИНКИ

Михайликові так подобалось спостерігати за хмаринками в небі. Він ліг на траву і тихенько заспівав:

Хмаринки-пуховинки,
химі́рні, волохаті,
вмости́лись на хвили́нку
в Михайлика на хаті.

А легкі білі хмаринки пролітали над ним. Оті — мов стадо білих слонів. Он у великого слона під хоботом великі і́кла. А то — мов хмара-кит. Оті хмаркі́ поді́бні на дивних птахів. У них такі грайливі хвості́!

Та ось велика темна хмара затулила білі хмаркі́. Але налетів вітер і відігнав холодну хмару. І знову попливли казкові хмаринки...

«Де домі́вка хмаринок? І куди вони лі́нуть?» — міркував Михайлик.

- Як звати хлопчика?
- Чому хмаринки в тексті названо **казковими**?

- Розглянь малюнки. Прочитай слова.
Назви́ слова, які відповідають кожному малюнку.

горіх
горох

кухар
суха́р

халат
салат

хобот
робот

- Прочитай слова. Вибери і прочитай до них пояснення.

хоке́й

солодкий південний плід

хурма́

лікар

ховра́х

спортивна гра на льоду

хіру́рг

сильний вітер зі снігом

хуртові́на

невелика тварина, гризун

Ховрах від мурах
сховався у горох.
Від страху ховрах
усіх переполо́хав!

ХРИСТИНКА

Зима. Надворі заметіль. Тато і мама на роботі. А маленька Христинка сама вдома. Вона захворіла.

Раптом хтось постукав у вікно. Христинка полохліво підвела голову:

— Хто там?

Але за вікном нікого не було.

Знову загуркотіло. Христинка насунула ковдру на голову. Стало тихо. Вона заснула.

Прокинулась Христинка — мама сидить коло доньки і лагідно гладить голівку.

— Мамо, — зраділа донька. — Хтось стукав до мене у вікно.

— То — хуга, Христинко.

— Хто? Хто?

— Хуртовіна.

— Та хто то був?

— Віхола.

— Так багато стукало?

— Та ні. Вона була одна.

● Які слова називала мама?

Як ти думаєш, чому мама називала різні слова, а сказала, що стукав хтось один?

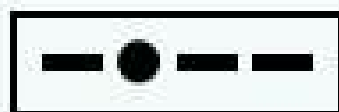
Ж ж

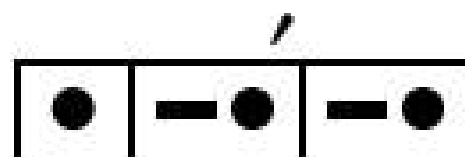
Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [ж].

- До якого малюнка подано звукову схему?

морж

жа	аж
жо	ож
жу	уж
жі	іж
же	еж
жи	иж

жук
жар
жах
вуж
ніж
ріж

жаба
жарт
жито
жити
желе
журі
жест
морж
йорж

- Чітко вимовляй звук [ж].

ЛОЖ

КНИЖ

ка

ка

ніж

стеж

- Прочитай слова. У кожному стовпчику назви **зайве слово**. Поясни свій вибір.

жи́то

стриж

журна́л

желе́

кажа́н

інжене́р

жасми́н

жураве́ль

режисе́р

жоржи́на

жа́йвороно́к

журналі́стка

Леонід Куліш-Зіньків

Жук жука за́пріг у віз.

Жук жука на возі віз.

За Ігорем Січовиком

ЖУКИ

Ну й дива! Ну й дива!

Заповзди жуки в слова:

жар, кажан, багаж, пожежа,

жито, жало, жаба, ве́жа,

баклажан, пружина,

вуж, жупан, крижина...

Де жуки? Покажи!

Позбирать допоможи!

Слово у слові

вантажі́вка

жартувати

Житомир

- Прочитай. Порівняй.

У берези сережки. І в Жанни сережки.

- Прочитай.

Житóмир, Жмéринка, Жóвті Во́ди — міста.
А Жура́вка і Жовте́нька — ріки.

- Прочитай. Дай відповідь на запитання.

Жаба живе у воді.

Журавель живе близько до води.

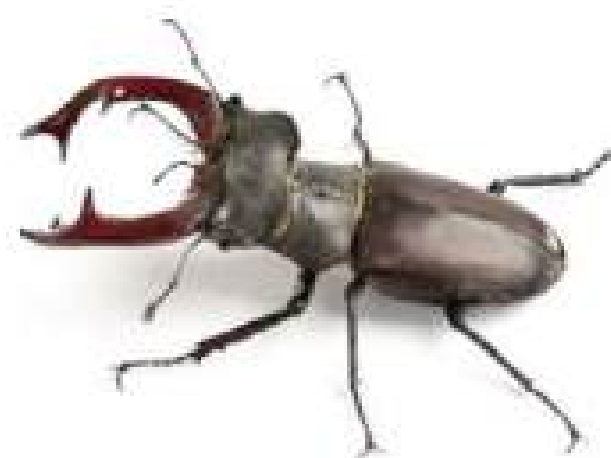
А де живуть жуки?

ВЕЛИКІ ЖУКИ

жук-носоріг

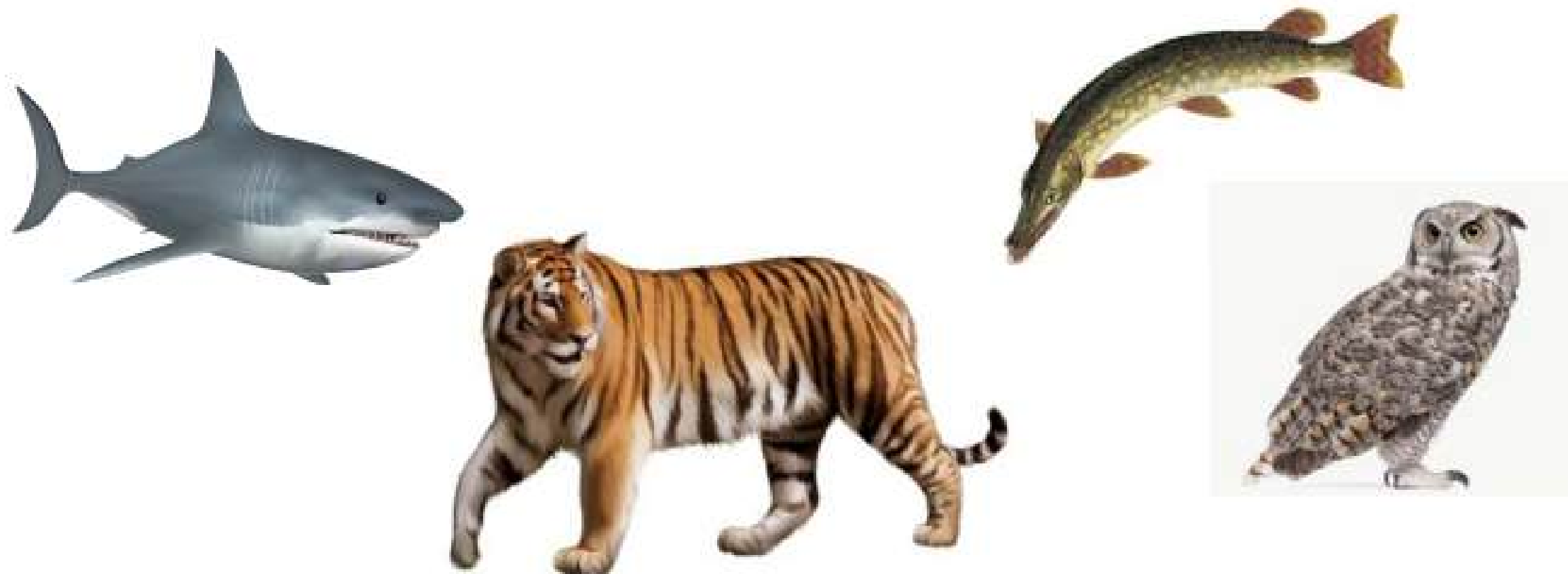
жук-олень

Жук-носоріг — один із великих жуків. Живе у вологих лісах, долинах, в опалому листі.

Жук-олень — дуже великий жук. Живе в дуплах старих дерев у лісах.

ПІЗНАВАЙ ХИЖИХ ТВАРИН

Хижі тварини живуть майже по всьому світу — на землі й у воді. Вони живуть у лісах, гóрах, на луках, навіть на льоду і в пустелі.

Водні хижаки живуть у ріках, озерах, болотáх, у морі й океані.

Серед хижих тварин — звірі, птахи, комахи, плазуні́, риби. Усі вони особливі. Ось моржі здатні гарно плавати і глибоко пірнати. Вони також можуть дуже довго бути на глибині.

Багато серед хижаків тих, хто живе на деревах або високо в горах.

Серед хижаків багато спрі́тних бігунів. У багатьох хижих тварин тіло вкрите красивим ху́тром різних кольорів. Хутро робить хижака непомітним.

Розкажи, які тварини живуть у твоїй місцевості. Чи є серед них хижі? Що ти про них знаєш?

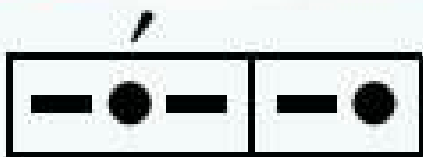
Ш ш

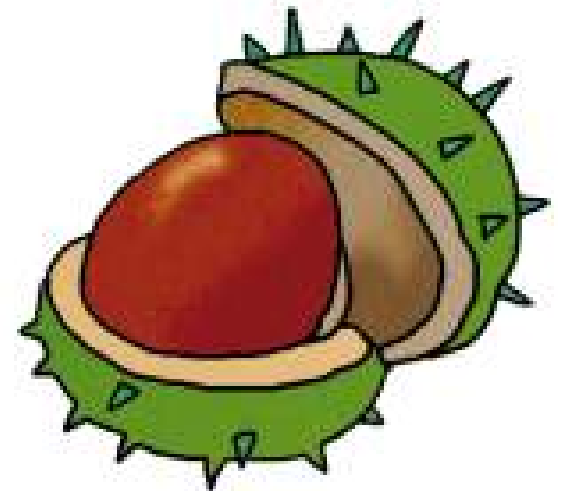
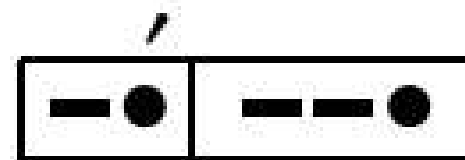
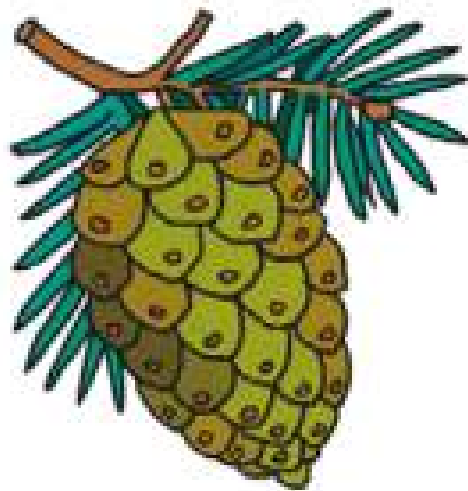
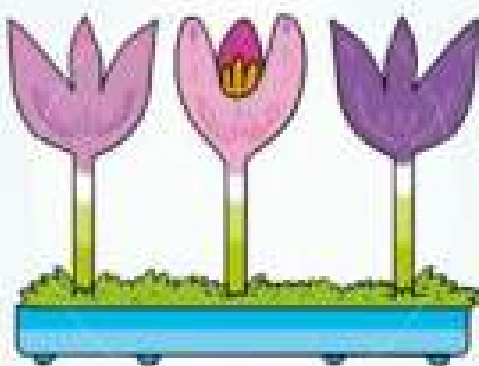
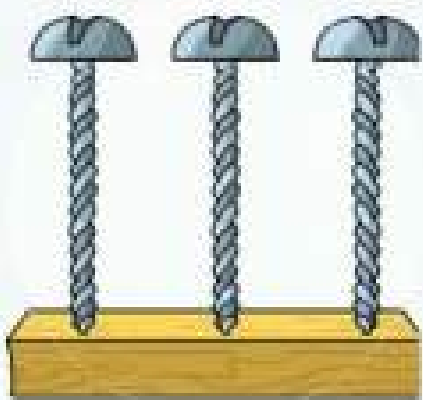
Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [ш].

- До якого малюнка подано звукову схему?

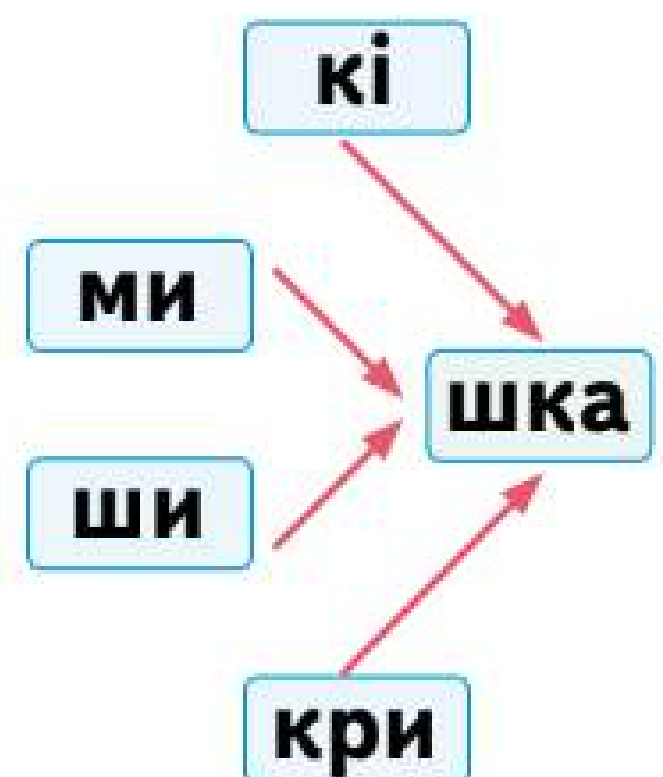
шапка

ша аш
шо ош
шу уш
ши иш
ші іш
ше еш

шар
шум
шов
шип
ваш
наш
душ

шар — жар
шити — жити
шило — жало
шапка — жабка

- Прочитай. Як змінилося значення слів?

вухо — вушко

миша — мишка

каша — кашка

груша — грушка

- Знайди **зайве слово** в кожному стовпчику. Поясни свій вибір.

шапка

шпак

волошка

шорти

каштан

ромашка

подушка

шишкар

пампúшка

шкарпетки

мурáшка

шипші́на

- Прочитай слова. Поясни, як ти їх розумієш.

вішивка

вишивáти

вишивáнка

Прочитайте в парі.

— Привіт, Анжело!

— Привіт, Марійко!

— Ти будеш вишивати?

— Так, рушник. А ти?

— Серветку з ромáшками.

— А в мене на рушнику вишиті волóшки.

— А в мене у волóшках вишиванка.

- Хто вишивав рушник? А хто — серветку?

шо́сé

шовк

шо́рти

ша́хи

ша́йба

ша́шки

шумно

шумо́к

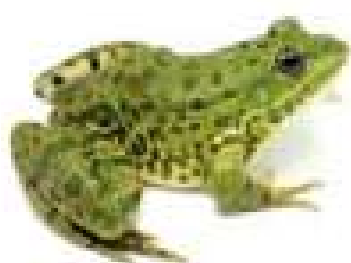
шумі́ти

ше́піт

шепну́ти

шепоті́ти

- Прочитай слова. Назви́ слово, яке відповідає кожному малюнку.

шапка

жабка

шишка

мишка

гроші

груші

шипші́на

машина

За Євгеном Гуцалом

МИША

У норі принішкла миша.
 У норі у миші — тиша...
 Може, миша в тиші пише?
 Може, діток колише?
 Може, миша кашова́рить —
 малим діткам кашу варить?..
 У норі у миші — тиша...
 Мабуть, вже заснула миша:
 у норі теплій скрутилась,
 довгим хвостиком накрилась.

- Скільки разів у вірші вжито слова **миша** і **тиша**?
- Знайди і прочитай речення, яке повторюється.

ПРИВІТ, САШКУ!

Прикро нам, бо ти захворів і не приходиш до школи.

Розповімо про наші класні новини. Раді тобі повідомити про перемогу в конкурсі віршів. Твій вірш «Ромашки» отримав найбільшу кількість балів.

На наступному тижні у школі буде ша́ховий турнір. Ми усім класом вирішили відправити на турнір Анжелу Жук.

Старший брат нашого Остапа буде тренувати хокейну команду нашого класу. А тато Мишка Шпака подарував у наш акваріум аж шість рибок.

Ольга Ігорівна радить тобі пити напій із калини і шипшини. Це швидко допоможе подолати хворобу.

Швидше одужуй! Усі тебе ждуть.

Друзі і по́дружки з класу.

Якщо хтось із ваших однокласників / однокласниць хворіє і не ходить до школи, напишіть йому / їй листа або зателефонуйте.

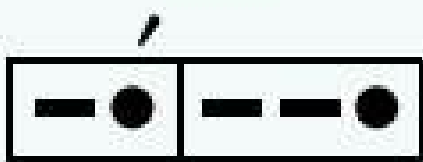
Чч

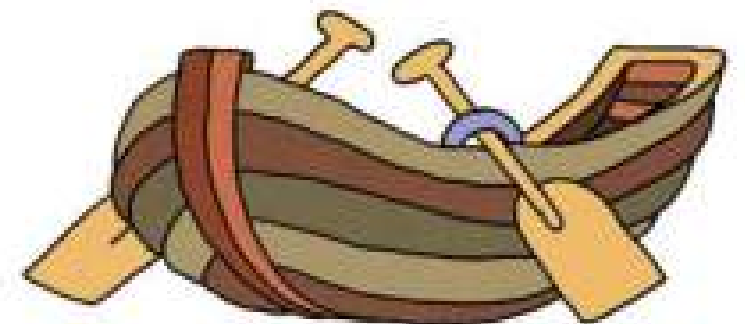
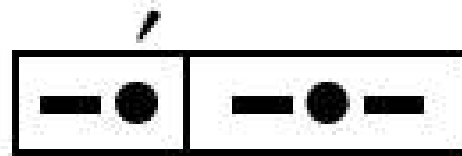
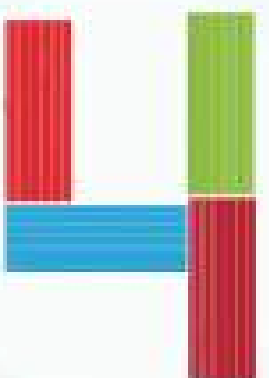
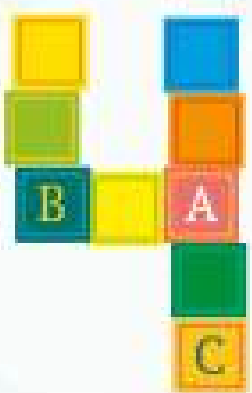
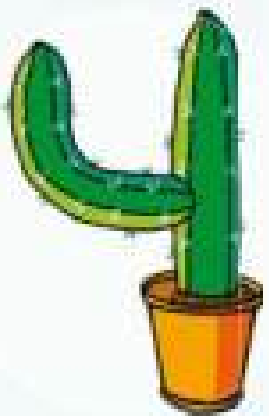
Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [ч].

- До якого малюнка подано звукову схему?

ча шка

ча
чі
че
чи
чу
чо

ач
іч
еч
ич
уч
оч

піч
річ
ніч
меч
очі

сич
чуб
чай
час
чек

ру

рі

чка

ка

чай

ник

Швидко читай — інше слово в рядку розпізнай.

річка річка річка нічка річка

чай

чобіт

четвер

чемно

чайник

човен

чéтверо

чесно

часник

чотири

четві́рка

чепу́рити

чемна

чемний

чемні

чесна

чесний

чесні

чудова

чудовий

чудові

чу́йна

чуйний

чуйні

- Утвори «лагідні» слова.

рак — рачок

павук — ?

чуб — чубчик

курка — курочка

гуска — ?

річка — річечка

- Навчися читати швидко, чітко вимовляючи виділені склади.

Оксана Луцевська

ЧАЙКИ

Чап-чап, чайки у воді.

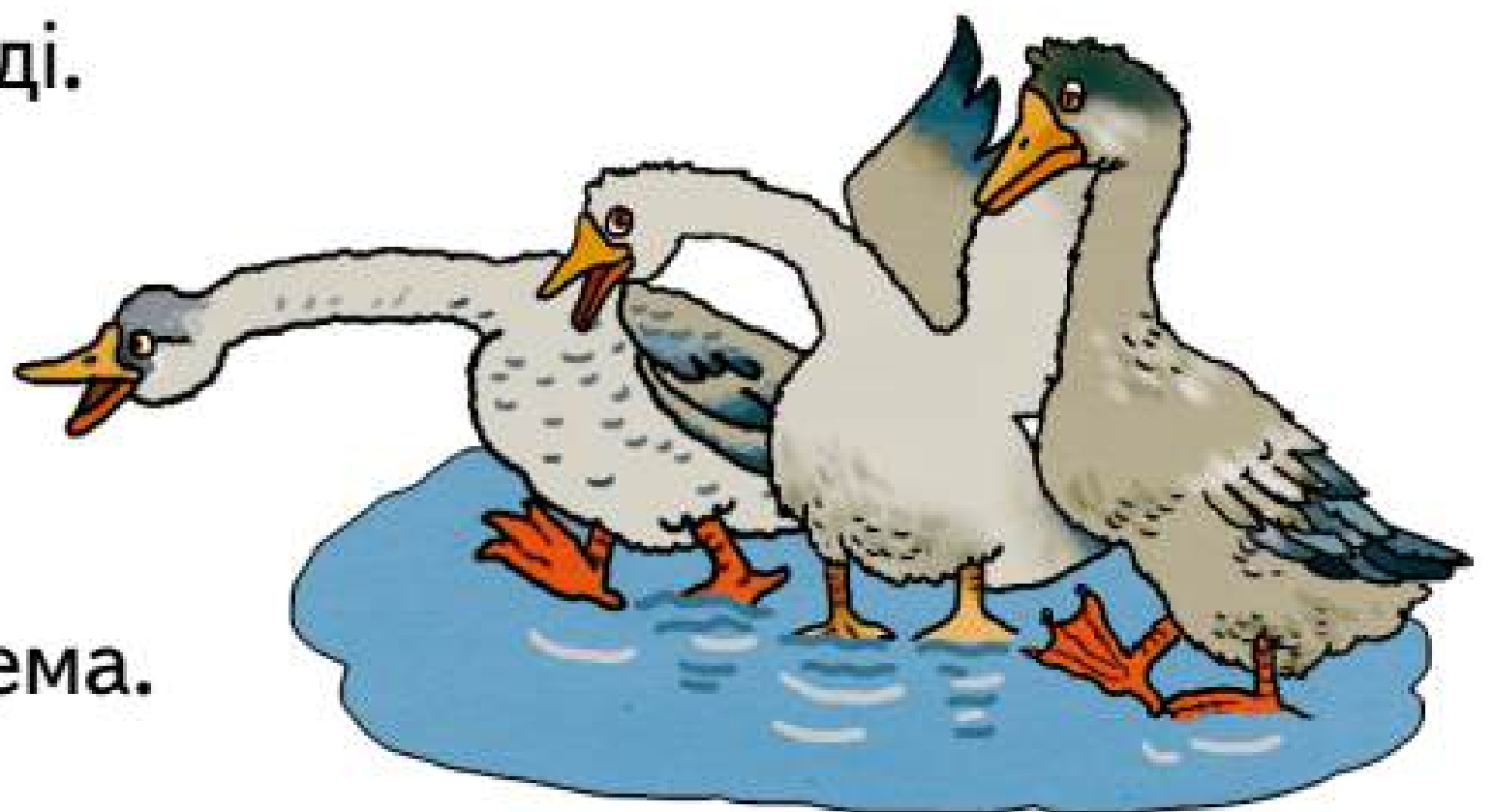
Чап-чап, лапки руді.

Чап-чап, білі човни.

Чап-чап, тихі вони.

Чап-чап, йду сама.

Чап-чап — чайок нема.

- Що наплутав художник?

За Марією Чумарною

НАШ ВЕСЕЛИЙ ПЕРШИЙ КЛАС

Х л о п ч и к. Котику, коточку,
не сиди в куточку.
Ходи, котику, до нас,
в наш веселий перший клас!

У с і р а з о м. А котик не хоче,
у кутку собі муркоче.
І не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

Д і в ч и н к а. Зайчику сіренький,
зайчику гарненький,
ходи, зайчику, до нас,
в наш веселий перший клас!

У с і р а з о м. Скік-стриб! Зайчик скаче,
та зайча таке ледаче,
бо не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

Х л о п ч и к. А руда лисичка
взула черевички.
Ходи, лисонько, до нас,
в наш веселий перший клас!

У с і р а з о м. Плиг, плиг! Наша лиска
лиш хвостом руденьким блиска.
І не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

Д і в ч и н к а. Сонечко раненько встало,
личенько собі вмивало.
І саме прийшло до нас,
в наш веселий перший клас!

У с і р а з о м. Блись, блись промінчиками,
ходить сонечко між нами.
Дуже тішить воно нас,
наш веселий перший клас.

Підготуйте і розіграйте сценку за віршем.

Назар — Назарович
Захар — Захарович

Роман — Романович
Максим — Максимович

Черка́си Чу́днів
Черні́гів Берді́чів

Чигири́н Чесно́піль
Черемо́ш Чорномо́рськ

Прочитай.

Черкаси, Чернігів, Чорноморськ — міста.

Чернігів розташований на березі Десни. Черкаси розкинулись над Дніпром. Чорноморськ — місто на березі Чорного моря.

А Черемош — річка. Вона — окраса Карпат.

За Галиною Манів

ЧОРНО-БІЛЕ

Зеброньку зустріла вчора.
Смужка біла, смужка чорна.
Вона полем швидко бігла.
Смужка чорна, смужка біла.
Ось така вона моторна.
Смужка біла, смужка чорна.
І до того ж дуже мила.
Смужка чорна, смужка біла.

- Скільки разів у вірші повторюється слово **смужка**?

За Юлією Драгун

ПАВУЧКИ ТА РУШНИЧКИ

На високому дубочку,
у зеленому гайочку
жили собі павучки,
вони ткали рушнички.
Мудрий тато-павучок
вчив маленьких діточок:
— Вишивайте квіточки —
будуть гарні рушнички.
Мама, добра павучиха,
теж навчала тихо-тихо:
— Ниточку до ниточки —
буде тепле літечко.
— Гарні вийшли рушнички! —
кажуть діти-павучки.

- Розглянь малюнок до вірша. Що вишивали на рушничках павучки?

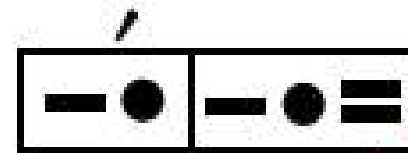
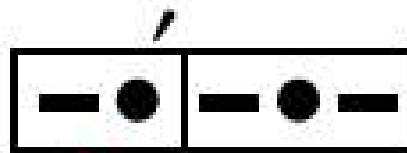

Який рушничок павучки подарують білочці? Який — зайчикові? А який — їжачкові?

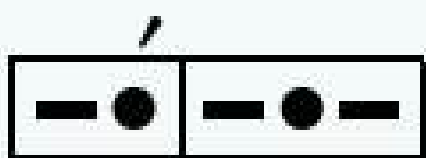

Цц

- Назви предмети. Порівняй виділені звуки в цих словах.

Послухай вірш. Запам'ятай слова зі звуком [ц].

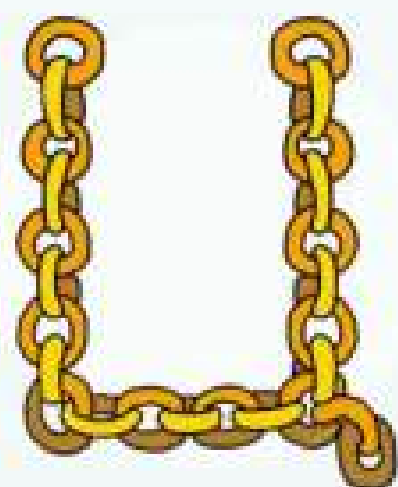
цукор

це цу ци ца цо
ці цьо

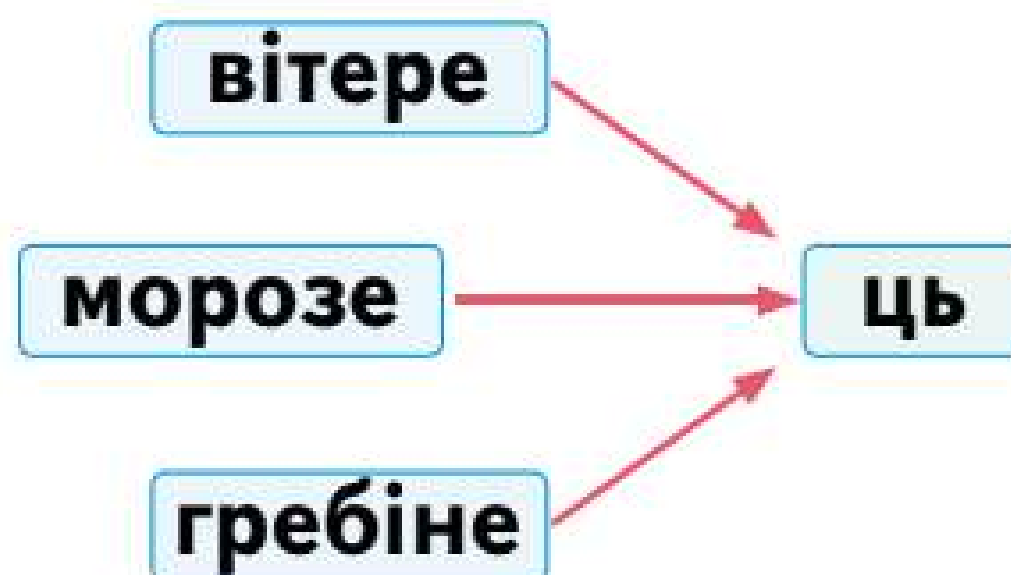
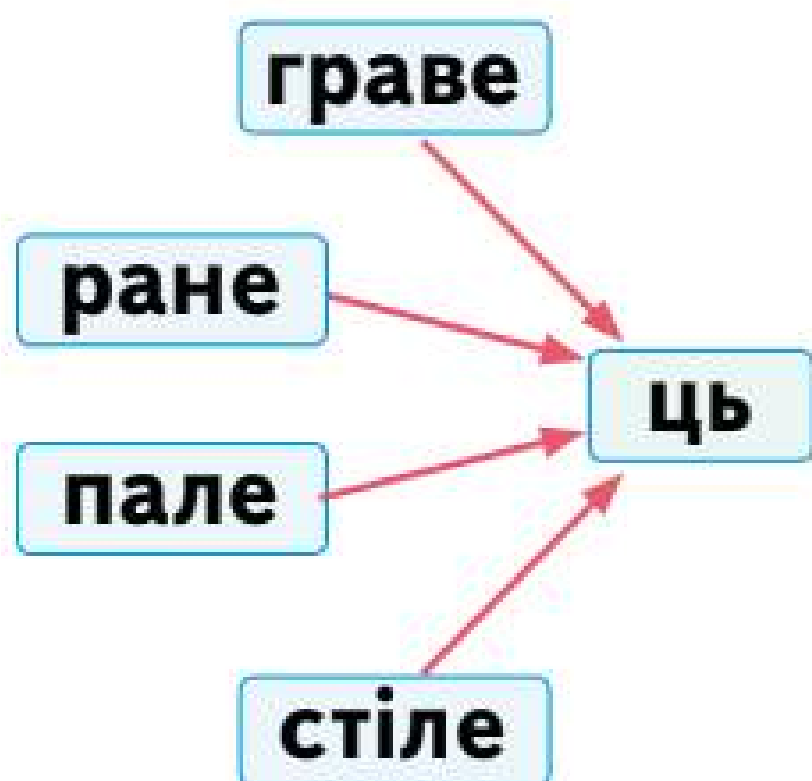
цап	цегла	цукор	цікаво
цапок	цеглина	цукерка	цікавий
синиці	зайці	лице	танець
суниці	лисиці	серце	ранець
сестриці	горобці	віконце	перець

Швидко читай — інше слово в рядку розпізнай.

цап цап цар цап цап цап

олівці — олівець
 пальці — палець
 горобці — горобець

молодці — ?
 зайці — ?
 місяці — ?

Ірина Сонечко

ГОРОБЕЦЬ

- Горобець на гілку сів.
- Цінь-цвірінь!
- Пісеньку таку завів.
- Цінь-цвірінь...
- Раптом наш горобчик — скік!
- Цінь-цвірінь!
- Пурхнув він кудись убік.
- Цінь-цвірінь!
- А чому він полетів?
- Цінь-цвірінь!
- Бо до саду кіт забрів.
- Цінь-цвірінь!

Мій друг Грицько живе в Луцьку. Минулого року він запросив мене в гості. Місто мені дуже сподобалось.

У цьому році Грицько побував у Білій Церкві і відвідав мене. Нам було весело!

Особливо нам сподобалось у цирку. Ми дивились цікаву виставу. У ній брали участь різні циркові артисти.

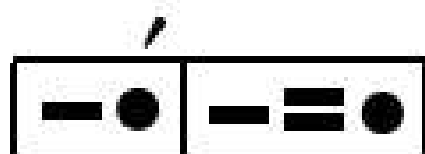
Неймовірні акробати виконували номери високо під куполом цирку. Потім на цирковій арені виступали силачі. А жонглер підкидав і ловив величезні цукерки. Грицька зацікавив номер мага. Він діставав зі свого циліндра різні іграшки. Мене вразили канатохідці під куполом. У кінці клоун Цукат жартував, показував цікаві акробатичні номери на велосипеді з одним ко́лесом, грав на цимбалах.

Усі аплодували артистам за цікаву виставу.

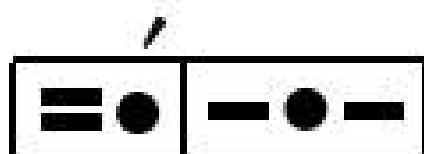

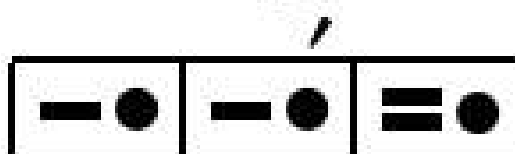
чапля

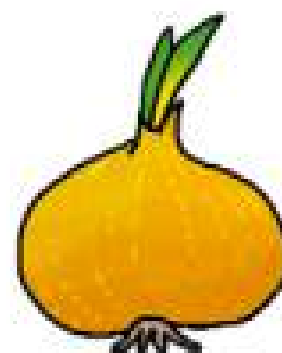
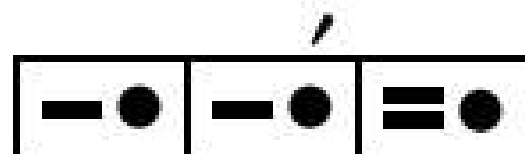
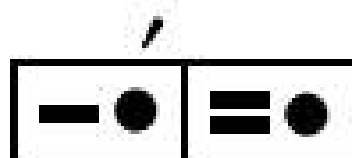
дятел

зозуля

- Назви предмети. Скільки в кожному слові звуків? Скільки букв?

на	ра	та	за	да	са	ла
ня	ря	тя	зя	дя	ся	ля

виш**ня**
гусе**ня**
каче**ня**

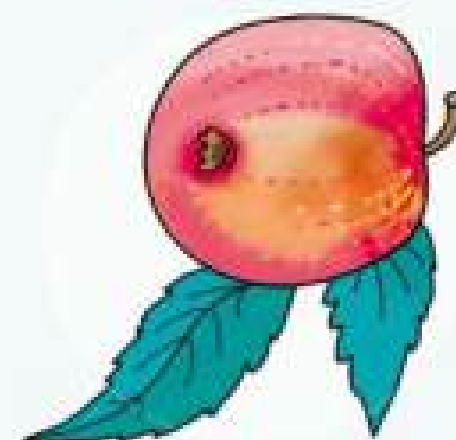
неді**ля**
муш**ля**
топо**ля**

суні**ця**
чорні**ця**
полуни**ця**

мі**ся**ць
мі**ся**чно
мі**ся**чénько

оди**ни**ця
спідни**ця**
рукави**ця**

с**вя**то
с**вя**ткóвий
с**вя**ткува́ти

Яя

- Прочитай слова. Вибери і прочитай до них пояснення.

піца

суніця

синіця

спідніця

цукорниця

жіночий одяг

посуд для цукру

невеликий птах

рослина зі смачним ягодами

італійська страва

- Навчися швидко читати скоромовку.

Грицько Бойко

КРАБ

У порту краб
здивався на трап.
Шкряботів краб:
шкряб, шкряб, шкряб!

Марія Людкевич

СОЛОДЕНЬКА БАБЦЯ

(уривок)

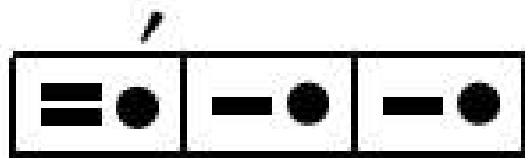
Бабця в мене — трудівниця,
без діла бабці не сидиться.
І сьогодні із натхненням
бабця возиться з варенням:
з вишень, яблук, полуниці...
Моя бабця — чарівниця...

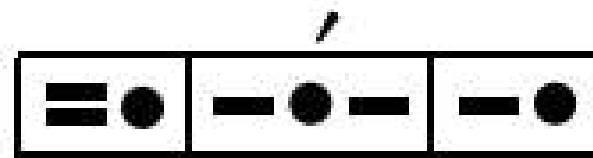

ян яр ят яз яд яс ял

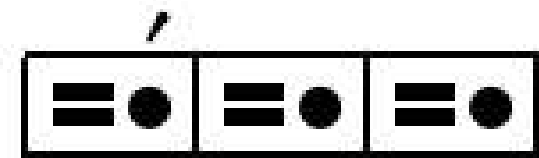
ягоди

ялинка

лілія

явір

баян

маяк

конва́лія

яблуко

рояль

віяло

троя́нда

Яна

Марія

Яре́ма

Яго́тін

Яків

Надія

Яросла́в

Яре́мче

Гра «Яка? Яке? Який?»

Ми грали у слова — називали озна́ки предметів.

— Паляниця яка?

— Смачна, пухка, духмя́на.

— Буряк який?

— Буряк круглий, червоний.

І ти з нами пограйся — думай і називай ознаки предметів.

— Яблуко яке?

— Полуниця яка?

— Вовк який?

— Лисиця яка?

— Мишенятко яке?

— Урок який?

Лариса Цілик

СОНЕЧКО

У садочку навесні
чути співи голосні.
Це Марійка та Оксанка
заспівали вдвох веснянку:
— Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко...
Виліз крихітний жучок,
став навшпиньки на сучок,
сплеснув крильцями:
— Ой, нене,
та це ж пісенька про мене!

Галина Манів

СОНЕЧКОВА ДОНЕЧКА

У жучка-сонечка
народилась донечка.
У цяточку цятка —
вся вдалась у татка.
Така ж червоненька,
тільки ду-у-же маленька.

Слово у слові

квасоля

цукорниця

перукарня

МІСЯЦЬ ЧИ СОНЦЕ?

Якось хлопці засперечалися: «Сонце важливіше чи Місяць?»

— Місяць, — доводив Ярик. — Ну звичайно ж, Місяць.

— А як ти це доведеш? — спитав у нього Ілля.

— Бо він світить цілу ніч, коли темно. А сонце світить тільки вдень, коли й так видно.

А ти як скажеш?

Галина Нарожна

ЯБЛУНЕВИЙ САД

Звеселилась яблунька,
бо прийшла весна.

В ніжно-білі квітоньки
одяглась вона.

Та й по́дружки яблуньки
в квітах всі підряд —
мов чарівна казочка,
яблуневий сад.

- Чому звеселилась яблунька?
- На що став схожий яблуневий сад?

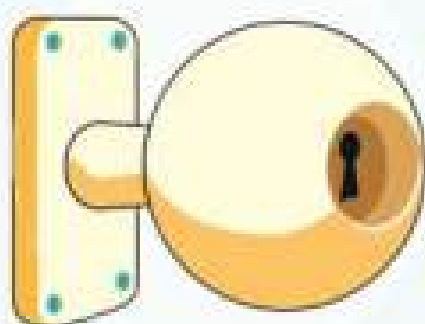
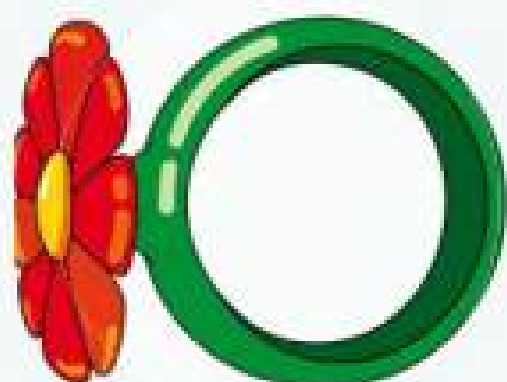
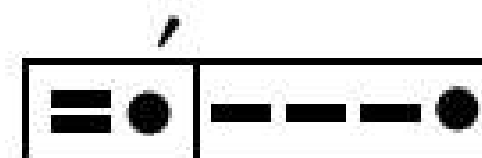
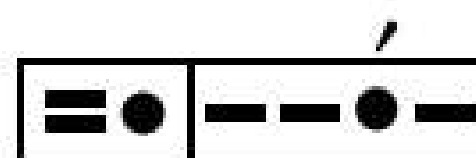
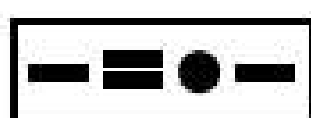
Ю ю

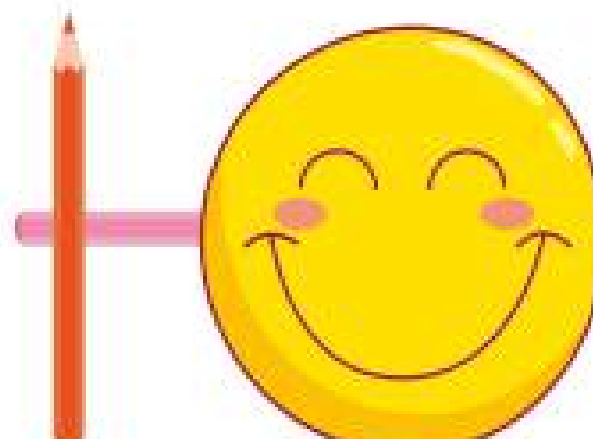
ключ

рюкзак

люстра

А з чого ти зробиш свою букву **ю**?

лу	лю
ну	ню
ру	рю
су	сю
ду	дю
ту	тю

людина
люстра
люстёрко
дюшес
рюкзак
сюпріз

тюбик
тюлень
тюльпán
нюх
нюхати
понюхати

Андрій М'ястківський

ВЕСНА

Мама каже:

— Йде весна.

— Подивлюся: де ж вона?

Попід хмарами в імлі
пролітають журавлі.

Мчать струмочки вздовж доріг,
на городах тане сніг,
он синичка голосна...

Тільки де ж це та весна?

Розпускаються бруньки,
тихо стукають в шибки...

Далечінь така ясна!

Тільки де ж це та весна?

Мама каже:

— І струмки, і калюжки, і бруньки,
і синичка голосна —
все це, донечко, весна.

- Які ознаки весни не розпізнала донечка?
Назві їх.

граю

знаю

читаю

дякую

бігаю

пізнаю

співаю

чекаю

малюю

міркую

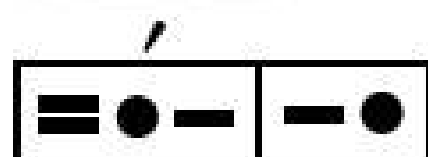
танцюю

слухаю

Алла Свашенко

Загадка

Я на кораблі служу.
 Я з матросами дружу.
 Хай маленький я моряк —
 в морі плавати мастак.
 Більше знань я наберуся,
 справжнім моряком зроблюся.
 Відгадайте, як я звуся?

Юлія

Юрій

Юрківка

Юленька

Юрась

Юлянівка

Розглянь світлину і прочитай загадку.

Юленьці два роки.
 Юрасеві шість років.
 Андрію десять років.
 Людмилі дванадцять років.
 За кого Людмила старша?
 За кого Юрась молодший?

Кого зображено на світлині? Це Юленька чи Людмила?
 Це Юрась чи Андрій?

ХТО ЮРАСИКА ВКУСИВ?

Проти сонечка квітник —
тут Юрась гуляти звик.
Зазирає у квітку кожну:
— Чи тебе понюхати можна?
— Нюхай, нюхай, та гляди,
щоб не скоїлось біди, —
шелестить увесь квітник.
Раптом наш Юрась у крик:
— Ой, ой, ой! — біжить щосили.
— Мамо, квітка укусила!
Мама каже:
— Укусити
аж ніяк не можуть квіти.
— Хто ж тоді, — Юрась питає, —
укусив мене?
— Не знаю.
Чи не можете, малята,
ви Юрасеві сказати?

За Наталією Бендус-Петровською

ЩО ТАКЕ МУШЛІ?

Дітвора засмагала на б́ерезі моря й розглядала мушлі.

— Цікаво, звідки беруться мушлі, — раптом задумливо мовив Юрчик.

— Мушлі припливають з моря, це будиночки для перлин і морських рачків, — відповів Матвій.

— Ні, мушлі — це морські музичні скриньки, — упевнено сказала Даринка. — Ось піднеси до вуха й уважно послухай.

— Чую шум морських хвиль, — сказав Юрчик.

— Ні, мушлі — це цукерки, які діти загубили на б́ерезі. А прибій потягнув ті цукерки на глибину, і там з них утворюються мушлі! — вигукнула Юля.

То звідки беруться мушлі?

- Про що розмовляли діти? З ким із дітей ти погоджуєшся?

літнє пізнє третє справжнє
осіннє раннє вечірнє колишнє

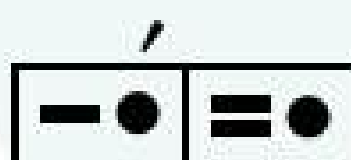

Наталя Забіла

СИНЄ ТА БІЛЕ

Синє небо, синє море,
білий парус вдалині.
Понад морем — сині гори
й білі хмари, наче сніг.

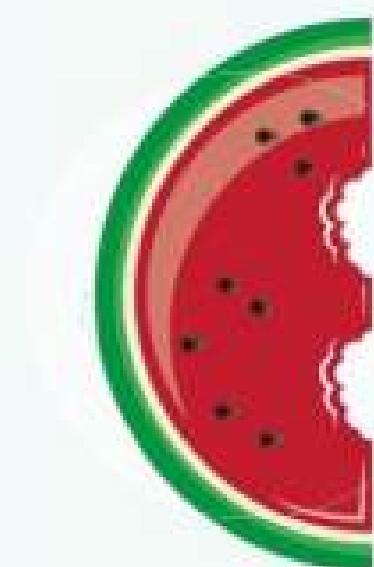
СИНЄ

Анатолій Качан

СИНІ ДНІ

Вранці на березі
я запитав:
— Хто тебе, море,
Чорним назвав?
Важко зітхнуло
море ясне:
— Чорним назвали
в бурю мене.
— Чом же ти, море
синє в ці дні?
— Синє, бо небо
скупалось в мені...

Ольга Савченко-Гнатюк

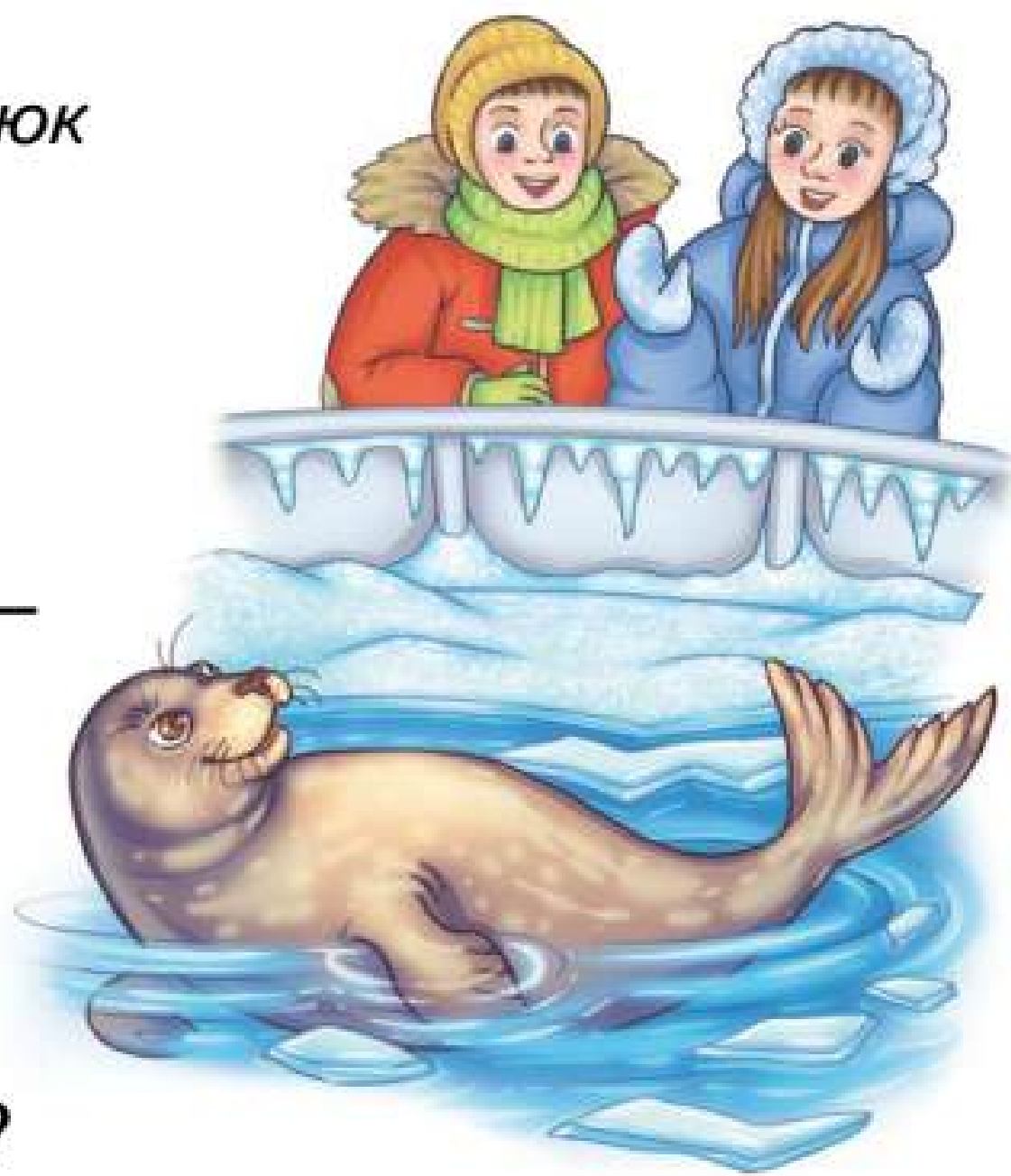
ТЮЛЕНЬ

У крижаній воді тюлень
плаває собі весь день.

— В Арктиці немає літа? —
поцікавилися діти.

А тюлень відповідає:

— Літо є. Тепла немає.

- Про що запитали діти тюленя?
- Що він їм відповів? Як ви зрозуміли його відповідь?

Микола Возіянов

МИ КУПАЄМО КОТА

В нашій хаті суєта —

ми купаємо кота:

тато, мама, я, дідусь,

дві бабусі, брат Петрусь...

Котик дивиться вороже

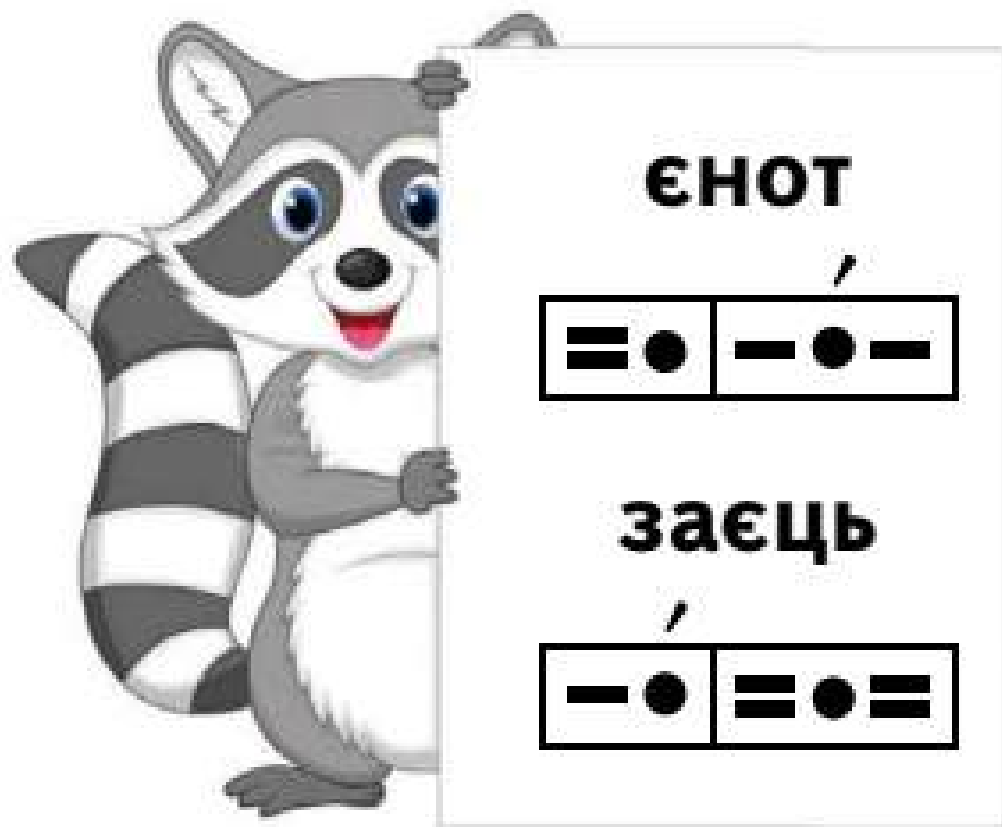
і пручається, як може...

День купальний нелегкий:

усі мокрі, кіт — сухий!

- Що тебе розвеселило в цьому вірші?
- Хто розповідає історію? Що робила сім'я?
- Кого зображено на малюнку?

має
моє
миє
віє
виє
чує
риє
шиє

твоє
своє
грає
двоє
троє
знає
вміє

читає
вітає
радіє

літає
бігає
ховає

співає
малює
одягає

пóвзає
стрибає
охороняє

Євген
Євгенко

Євгеній
Євгенія

Євгенівна
Європа

Анатолій Валеvський

Хитрий єнот
забіг у город.
Поцупив квасольку,
горох, барабольку.
Поклав у торбину
буряк, капустину,
морквину, насіння, часник —
та й швидко до лісу утік.

Ігор Січовик

ЄВА

Єва малює, Єва співає,
Єва танцює і вишиває;
страви готує, брата годує,
посуд миє — усе Єва вміє.

- Які слова у вірші **називають дію**?

Любов Шостак

ЧЕПУРНІ ЄНОТИКИ

Ці єнотики маленькі
дуже-дуже чепурненькі.
Зубки чистять, лапки миють —
ось тому і не хворіють.

Прочитайте початок тексту.

Біля лісу протікає річка
Ятрань. От лісові звірята
і вирішили помандрувати
річкою. Єноти змайстрували
пліт. Заєць став на весла —
і команда моряків вирушає
в подорож...

Пофантазуйте! Що було далі?

ЯК БІЛКА І ЗАЄЦЬ ОДНЄ ОДНОГО НЕ ВПІЗНАЛИ

(Казка)

Якось улітку познайомилися білка і заєць та й подружили. А потім прийшла зима. Випав сніг. Стали дерева білі-білі. Білка вимостила собі гніздо високо на дереві. А заєць під хмизом сховався.

От поглядає білочка з гнізда на зайчика і не впізнає — був сірий, а став білий, як сніг.

— Мабуть, це не він, — думає білка.

А заєць і собі білку не впізнає — та була в руденькому кожушку, а ця — в сірому.

Аж тоді вони впізнали одне одного, як літечко знову прийшло і колишнє вбрання звірятам повернуло.

- Чому зайчикова шубка взимку стає білою? Що ти про це знаєш?

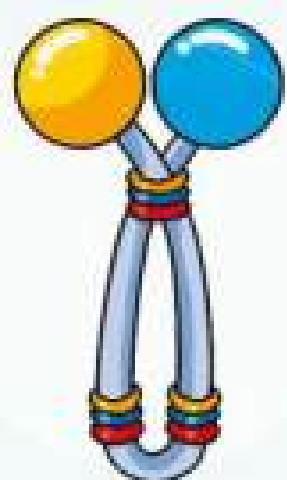
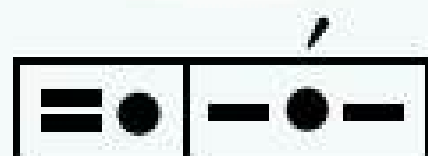
ї ї

мій — мої
гай — гаї

твій — твої
свій — свої

край — краї
звичай — звичаї
врожай — врожаї
трамвай — трамваї

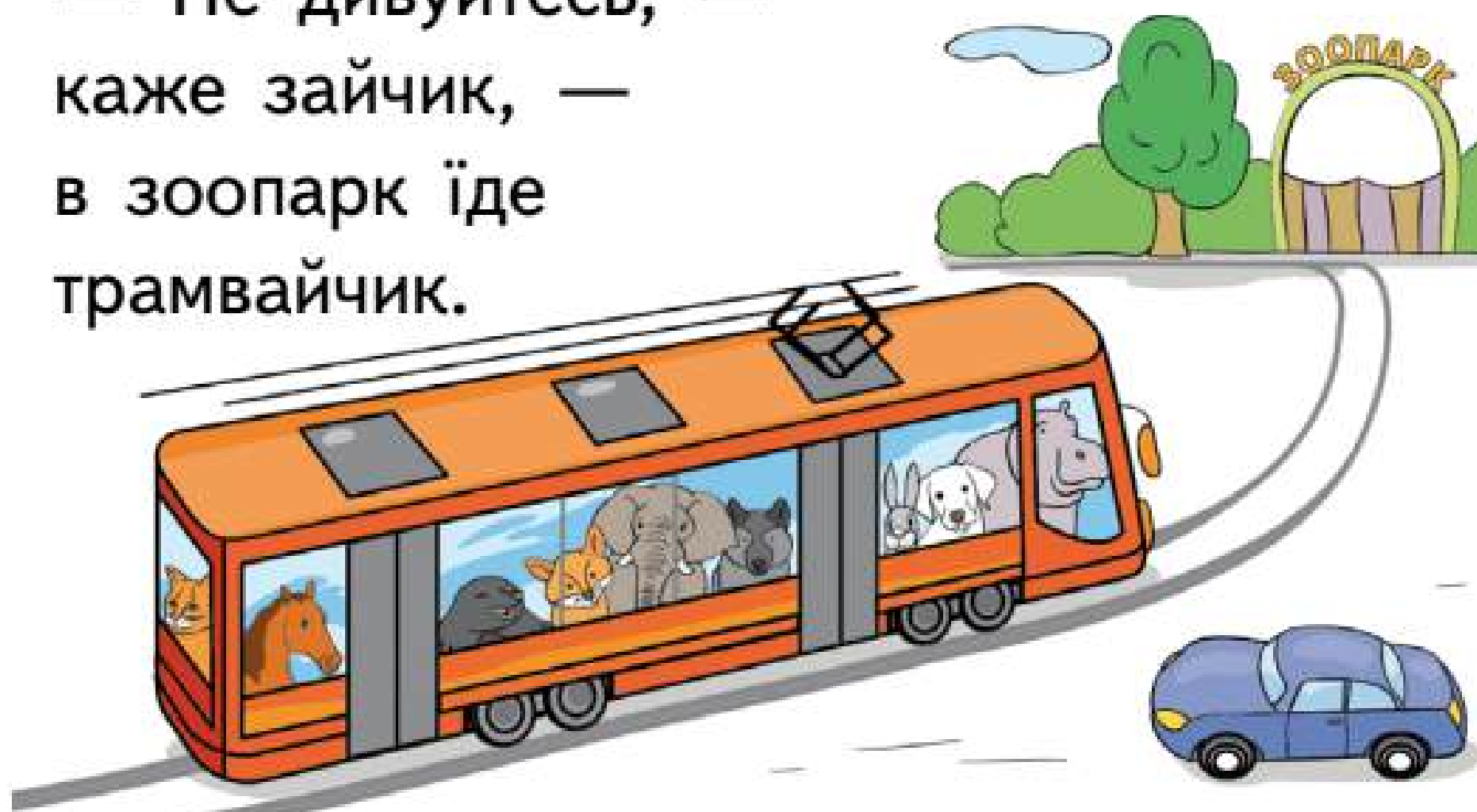
їхав виїхав поїзд
поїхав доїхав поїздка
заїхав приїхав приїздити

За Анатолієм Камінчуком

ТРАМВАЙЧИК

Їде, їде мій трамвайчик.
У вагоні лис і зайчик,
бегемотик, слоник, котик,
песик, вовчик, коник, кротик.
— Не дивуйтесь, —
каже зайчик, —
в зоопарк їде
трамвайчик.

Ігор Січовик

Їде Зайчик у трамваї
і довкола поглядає.
Тут підходить Їжачок
і питає: — Ваш квиток?
Червоніє Зайчик густо
і дає листок капусти.
Пожував Їжак листок.
— Це, говорить, — не квиток.
Доведеться вам зійти
і додому пішки йти.

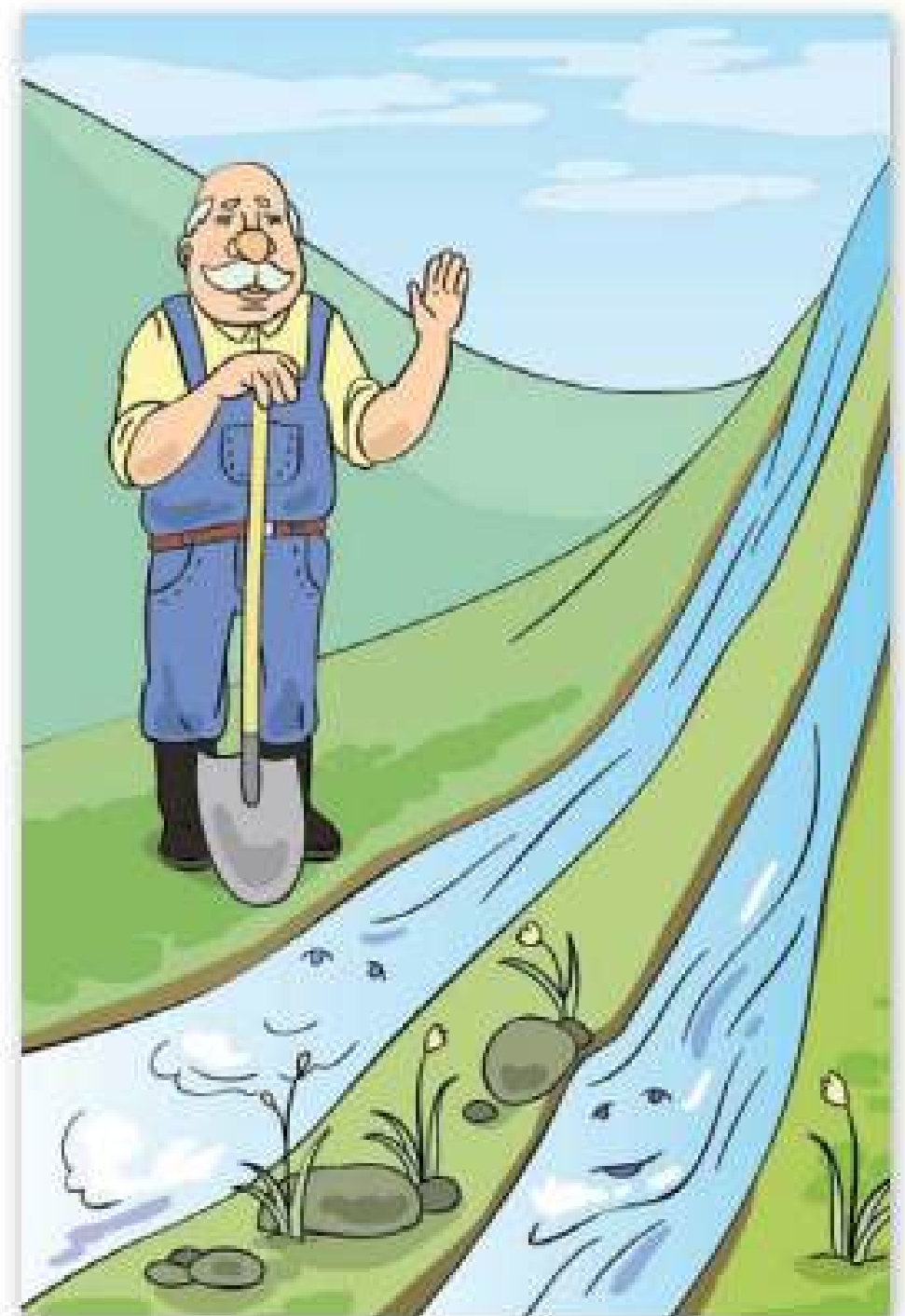

- Чи знаєш ти, як називають пасажиря, який не сплатив за проїзд у транспорті?

Микола Возіянов

З гірки бігли ручаї.
Дід спитав їх:
— Ви чії?
— Нічії! Нічії! —
гомоніли ручаї. —
Цілий день і цілу нічку
ми розшукуємо річку...
Мій дідусь лопату взяв —
шлях до річки їм проклав.
Заспівали ручаї:
— Річко, ми тепер твої!..

країна
Україна

українка
українець

українці
українська

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА

Україна — держава.

Україна — європейська держава.

Вона розташована в середині Європи.

Україна — чудовий край! Зелені гаї, безкраї степи, квітучі сади, високі гори, сині води рік і морів — усе це наша Україна!

Україна — то рідний край твій, батька, матері, дідуся, бабусі. В усьому світі добре відомі прекрасні і мелодійні українські пісні, українські вишиванки.

А найголовніше багатство — український народ, героїчний, працелюбний, розумний, жартівливий, співучий. Люди України — то великі трударі і звитяжні воїни, мудрі й добрі діти своєї Вітчизни.

Україну, крім українців, населяють інші народи: євреї, поляки, татари, вірмени. Вони живуть у дружбі і злагоді.

Чудова наша Україна!

Володимир Кленц

Зробила я віночок
із квітів та стрічок.
Піду в нім танцювати
веселий гопачок.
Хоч квіти паперові,
та їхні кольори
дарують гарний настрій
всій нашій дітворі.
Я лагідно торкаю
цю ніжність і красу.
Свою веселу вдачу
до кожного несу.

Володимир Слєпцов

Я прокинусь літнім ранком,
одягнусь у вишиванку.
Вишиванки залюбки
одягали козаки.
В них і сила, і краса,
свіжа вранішня роса,
гомін лісу, зелень лук...
І творіння вмілих рук.

КИЇВ

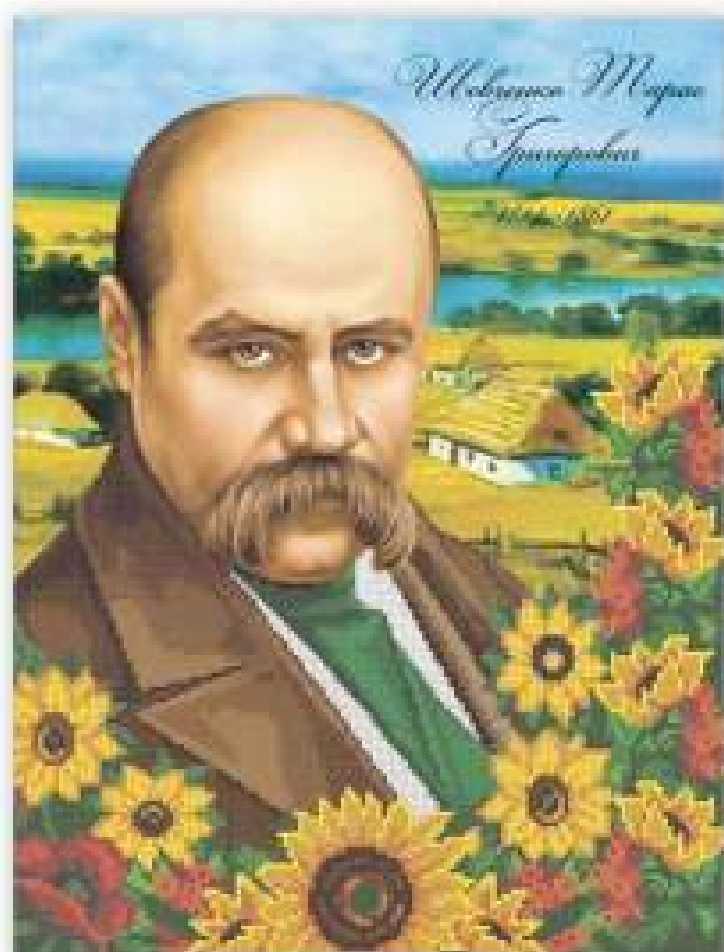
Київ — головне місто України. Воно розкинулося на високих схилах широкого Дніпра — найбільшої річки України. Київ славиться своїми величними соборами, зеленими парками, квітучими садами.

Київ — одне з найбільших і найкрасивіших міст не лише України, а й усієї Європи.

Київ — столиця України. Тут працюють Президент України, Верховна Рада й Уряд України. У столиці багато музеїв, храмів, театрів, бібліотек, навчальних закладів.

Кияни дуже люблять своє місто, яке не перестає будуватися та оновлюватися.

Красивий Київ в усі пори року. А особливо навесні, коли розцвітають каштани.

ТАРАС ГРИГОРОВИЧ ШЕВЧЕНКО

Тарас Григорович Шевченко — видатний український поет. Ще малим хлопчиком він виявив хист до малювання.

У своїх віршах і малюнках він оспівував рідну Україну, її чудову природу. Закликав любити і шанувати рідну мову.

Послухай вірш Тараса Шевченка
«Тече вода з-під явора».

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Леся Українка — це відома українська поетеса.

У дитинстві Леся була допитливою дівчинкою. У чотири роки вже добре читала.

Леся Українка дуже любила Україну, свій народ. Написала для дітей багато віршів та казок.

Послухай вірш Лесі Українки
«Вишеньки».

* Репродукцію картини Лариси Іванової «Леся Українка» використано з навчальною метою.

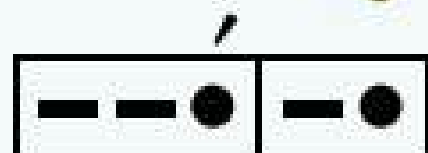
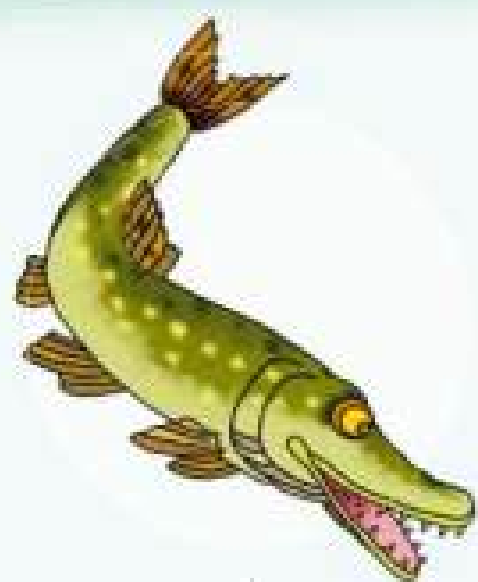
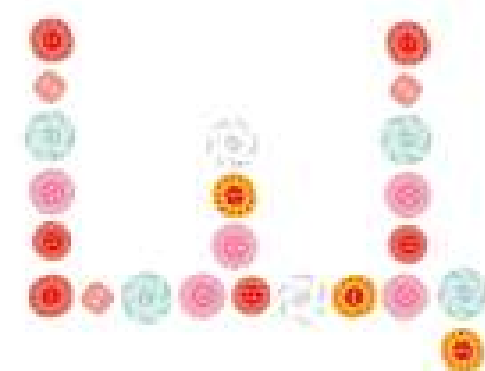
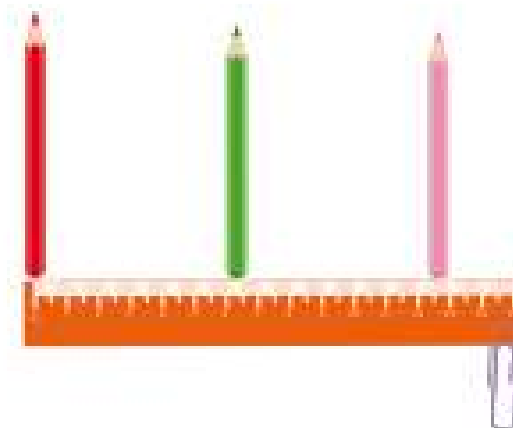
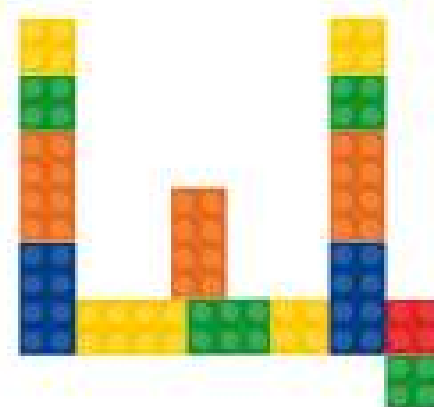
Щщ

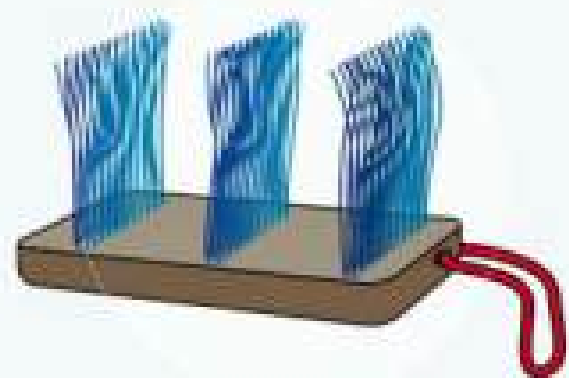
Послухай і відгадай загадку.

А з чого ти зробиш свою букву **Щ**?

щу́ка

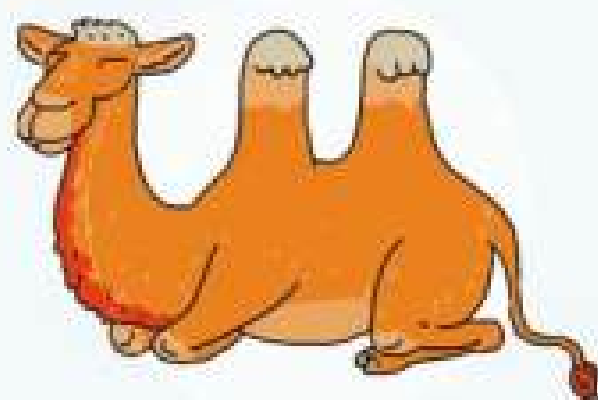

ша	ча	ща	дощ
шо	чо	що	кущ
ші	чі	щі	лящ
ши	чи	щи	борщ
шу	чу	щу	хрущ
ше	че	ще	плащ

щастя
щасливо

щодня
щодуху

щедрий
щедрі́вка

щиро
щирий
щиглик
лі**щ**ина

щітка
щічка
я**щ**ірка

Катерина Перелісна

ДОЩИК

Іди, дощику, іди,
на городи, на сади,
на траву, на квіти,
що садили діти.
Щоб травичка підросла,
щоб квіточка розцвіла,
щоб дітки маленькі
росли здоровенькі!

Петро Сорока

ПРО ЩАСТЯ

Білка щаслива,
бо всюди стрибає.
Гілка щаслива,
бо листя гойдає.
Песик щасливий,
бо сторожем служить.
Петрик щасливий,
бо з книжкою дружить.

А коли щасливий / щаслива ти? Розкажи.

- Прочитай скоромовку спочатку повільно, а потім — швидко.

Леонід Куліш-Зіньків

У лузі журавлик
щипав собі щавлик.
Купить йому горщик —
він зварить вам борщик.

- Які слова різняться однією буквою?

Мар'яна Савка

КОТИЩЕ

По дашку повзе котище.
Вище! Вище! Вище! Вище!
Йде гроза усіх пташок.
Скоро зробить він стрибок!
Ще й стирчить трубою хвіст —
зараз всіх він вас поїсть!
Щойно скочив він на дах,
як узяв котяру страх.
Все згори таке мале,
аж стає від того зле.
— Ой, зніміть мене, мур-няу,
я ж маленьке кошеня-у!!!

батько

ба́тьківський

Батьківщи́на

БАТЬКІВЩИНА

Батьківщина — це земля наших батьків, дідів і прадідів. Це край, де здавна звучить рідна мова. Ми живемо в Україні. Україна — це наша Батьківщина.

Україна — красивий і щедрий край! Наша земля багата на розлогі лани, зелені гаї, повноводні річки, глибокі моря, високі гори. Найбільша річка України — Дніпро. Вона тече аж до Чорного моря. Найвища гора в Україні — Гов́ерла. Вона є окрасою Карпат.

У кожної людини є її мала батьківщина — місце, де ця людина народилася. У кожного батьківщина одна — як тато, як мама.

Для тебе батьківщина — це батьківська оселя, у якій ти живеш, двір, де ти граєшся з друзями, улюблений куточок природи...

Щиро люби свій рідний край!

 Розкажи про свою малу батьківщину: де ти народився / народилася, де живеш.

- Чим цікаве твоє місто (село)?

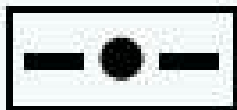
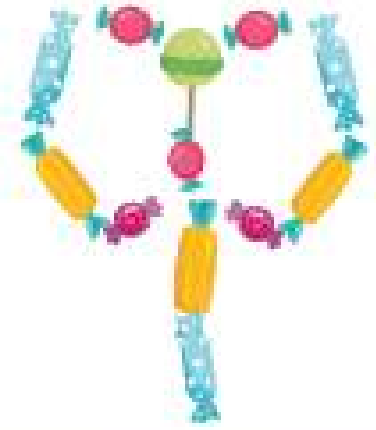
Ф ф

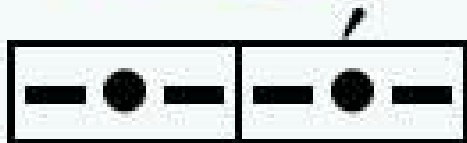
Послухай вірш. Запам'ятай
слова зі звуком [ф].

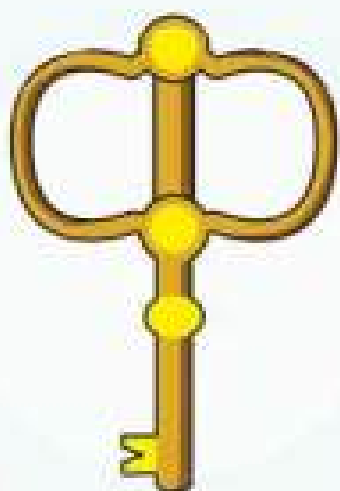
- Спробуй і ти виготовити такі букви.

фен

фон тан

фен

фа́ра

фея

фа́рба

аф фа

фо́кус

фінал

оф фо

фо́рма

фініш

уф фу

еф фе

фаза́н

фінік

иф фи

фа́кел

фікус

іф фі

фарту́х

фільм

фонтан

фанта́зія

ферма

форéль

фабрика

фермер

Швидко читай — інше слово в рядку
розпізнай.

форма

форма

форма

ферма

- Прочитай. Поміркуй. Дай відповіді.

Фазан, фламінго — це хто? Це птахи.

Фіалка, флокси — це що? Це квіти.

Кофта, футболка — це що?

Жирафа, дельфін — це хто?

Фотограф, шофер — це хто?

- Прочитай вірш Володимира Кленца, рухаючись за стрілочками.

Фазан з фазаном

грав у футбол.

Забив форелі

гарний гол.

Форель фазану

мовить враз:

— Цей гол у тебе —

вищий клас!

- Спробуй самостійно створити скоромовку-чистомовку.

Арф-арф-арф — у мене красивий

Афу-афу-афу — я кладу його у

Слово у слові

фломастер

світлофор

фізкультура

фо́то

фото́граф

фотоапа́рат

фонта́н

теле**фон**

мікро**фон**

футбо́л

футбо́лка

футбо́ліст

За Василем Кравчуком

Федору форму
футбольну купили.

Федір у формі
ганяє щосили.

У Фелікса форми
такої нема.

Та формою Федір
хвалився дарма.

З Феліксом Федір
грав у футбол.

Федору Фелікс
забив сьомий гол.

Образився Федір,
ніяк не збагне:
— Чи форма в футболі
не головне?

Як ви думаєте: що головне для гри у футбол?

- Що ви порадите хлопчикові Федору?

ВИСТАВКА МАЛЮНКІВ

У нас альбоми, різнокольорові фарби, п^ензлики, флома^астери. Ми малювали картини.

Федір Щербак намалював дельфінів. Софійка Фурсенко намалювала фрукти. Христинка Феценко — двох африканських птахів фламінго. А у Ярослава Юркевича — фонтан.

Тепер у нашому класі виставка малюнків. Гарно!

- Упізнай, де чий малюнок.

Це малюнок Федора?

Це малюнок Софійки?

Це малюнок Христинки?

Це малюнок Ярослава?

- Вибери собі скоромовку і навчися швидко її читати.

Марія Павленко

ФОТОГРАФУВАННЯ

Білочка руда позує,
сойка — цок! — фотографує
і наказує:
— Сиди!
Головою не крути!
В мене фотоапарат
для слухняних лиш звірят.

Ганна Чубач

Фазаниха фазанятам
стала фантики збирати.
Бо маленькі фазанчики
страх як люблять фантики.

Леся Вознюк

Фарбував фазан фіранки,
брав фломастер у фіалки.

Улаштуйте змагання: хто швидше і правильно промовить скоромовку.

ФУНІКУЛЕР У КИЄВІ

Над стародавнім Подолом і сивим Дніпром височіє Михайлівська гора — одна з найвищих точок Києва. Важко було дістатися пішки на цю гору. Тому відкрили перший електричний підйомник. Називається він фунікулёр.

Фунікулер — це вагон на канатах. По рейках він рухається крутим схилом угору.

Він піднімається від Поштової площі на Подолі до Михайлівської площі в центрі Києва.

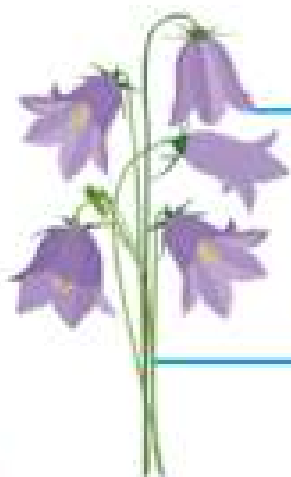
Кияни і гості міста залюбки користуються цим незвичайним видом транспорту. Піднімаються по крутій Володимирській гірці й милуються краєвидом на річку Дніпро. А ще люблять тут фотографуватися на згадку про Київ.

Чи доводилося тобі користуватися фунікулером? Розкажи про свої враження.

[ДЗ]

- Потренуйся вимовляти звук [ДЗ] зливо.

дза дзо дзу дзе дзи

дзв́ін

дзв́і́нко

дзі́га

дзв́іно́к

дзв́о́ник

гу́дзик

дзв́і́нкий

дзв́е́ніть

дзе́ркало

дзв́іно́чки

задзв́е́ніть

кукуру́дза

— • — •

дзи́ га

Анатолій Загрудний

ДЗВІНОЧКИ

— Дзень-дзелень! —

дзвенять

дзвіночки, —

Дзень-дзелень!

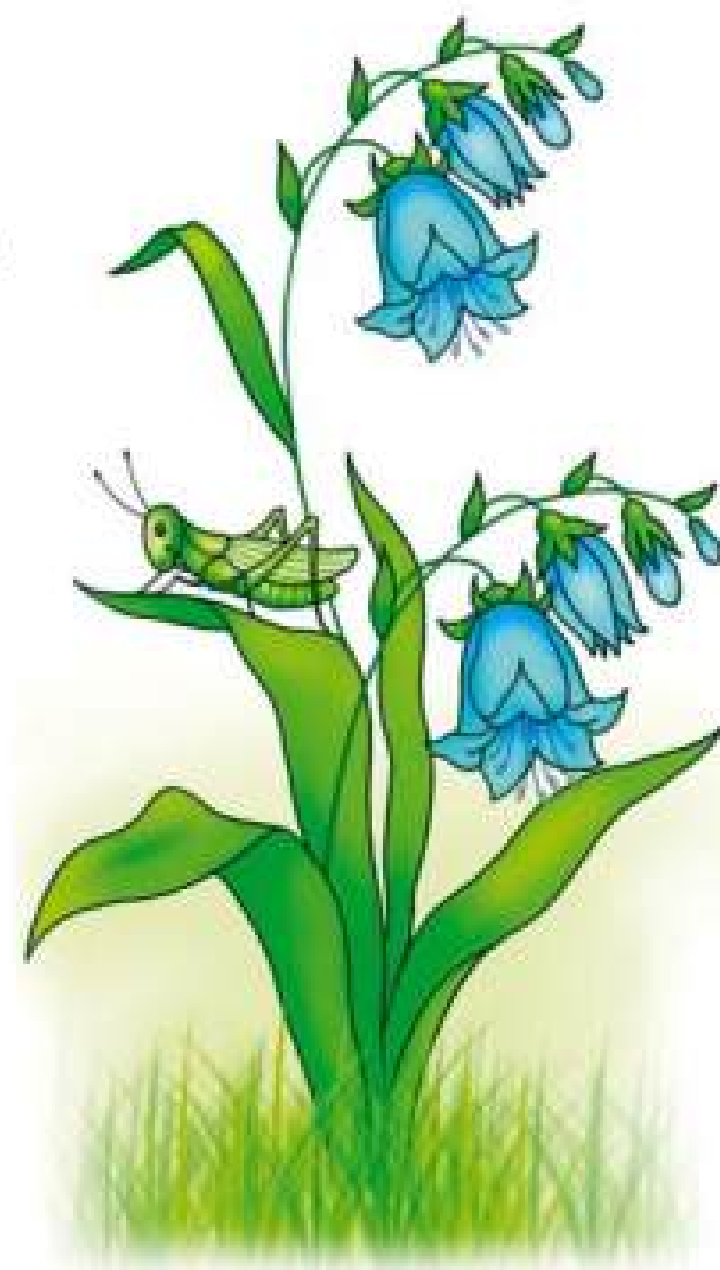
Дзень-дзелень!

Дзв́ін дзв́енить

дзв́і́нким струмочком

цілий день:

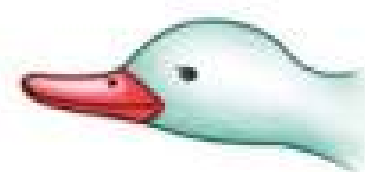
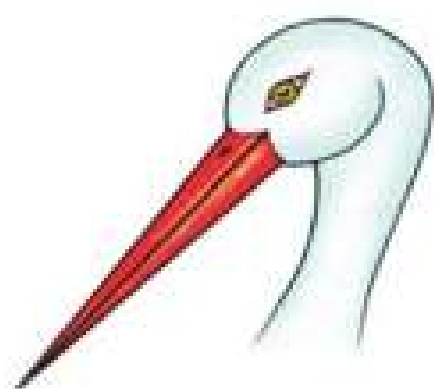
— Дзень-дзелень!

= • —

дзью́б

- Назви, де чий дзьоб.

Грицько Бойко

ГОРОБЕЦЬ

Дзьобнув хлібця горобець,
дзьоб обтер об стовбурець.
Барабольки подзьобав,
по бруківці пострибав.

За Юрієм Старостенком

ЛІСОВИЙ МАЙСТЕР

Кожен чув, як стукає в лісі дятел.

— Стук! Стук! — чути дзвінку дятлову пісню.

Міцний і довгий у дятла дзьоб.

— Що ти робиш, дятле? — запитує сойка.

— Нове дупло видзьобую.

— Гарна, затишна хатка буде.

А стару кому залишив?

— Іншим птахам. Вони таких
міцних дзьобів не мають. Нехай
живуть, шкідливих комах знищують.
І всі дерева в лісі оберігають.

Виберіть скоромовку. Улаштуйте змагання: хто швидше і правильно промовить скоромовку.

Юлія Турчина

Кукурудза на городі дивувалась своїй вроді.
У дзеркало дивилася, дуже чепурилася.

Людмила Коваль

— Дзень-дзелень, —
дзвонив раз Дзвін —
дзеленчав до Дзиґи він.
Дзиґа Дзвін не помічала
перед дзеркалом дзижчала.

Володимир Верховень

НЕГОСТИННА ГАВА

Гава гарно двір прибрала,
гедзя в гості погукала.
Гедзь на ганок прилетів,
гаву привітати хотів —
гудзиків скляних приніс.
Гедзь — у двері,
гава — в ліс.

А ти знав? А ти знала?

Дзьоб у птаха — не прикраса. Він слугує для добування і поїдання їжі. Тому дзьоби́ у птахів дуже різні.

У горобця і синички дзьобик короткий і міцний. Він має гострі і ріжучі краї для подрібнення насіння.

У лелеки дзьоб прямий і довгий, наче щипці, щоб жабку схопити.

У папуги дзьоб схожий на кусачки. Ним дуже зручно розкльовувати горіхи, подрібнювати насіння та чіплятися за гілки.

Зовсім інший дзьоб у дятла. Він твердий і міцний. З його допомогою дятел може дістати з кори дерев личинки комах.

У пелікана дзьоб великий, наче сачок. Пелікан у дзьоб рибу складає.

Ось які різні дзьоби у птахів!

- Про що ти дізнався / дізналася з тексту?

Для чого ще потрібний дзьоб птахам?

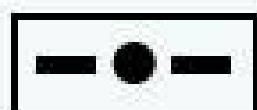

- Потренуйся вимовляти звук [ДЖ] зливо.

джа джо
джу
джи дже

джем

сидіти — сиджу
ходити — ходжу
садити — саджу
радіти — раджу

джем

джип

джгут

джі́нси

джу́нгли

дже́мпер

джмі́ль

джме́лик

джмелі́ний

бджола

бджі́лка

джерелó

джерéльце

Наталя Забіла

ДЖМІЛЬ

Як дзвінок задзеленчить,
дзві́нко джмелик задзижчить.
Гедзь із джмеликом летить,
бджолам весело кричить:
— Бджоли, бджоли, бджоленята,
вилітайте погуляти!

ЦІЛЮЩІ ДЖЕРЕЛА

Гори Карпати славляться на всю Європу. Вони приваблюють до себе квітучими полонинами, зеленими лісами та цілющими джерелами.

З одних джерел витікає холодна вода. З інших — тепла. В одних джерелах вона кислувата. В інших — солона або гірка.

Люди помітили, що джерельна вода дуже корисна. Вона допомагає лікувати різні хвороби. Цілющі джерела протягом багатьох років допомагають людям відновити сили і позбутися недуг. «Жива вода» — так кажуть про цілющі джерела.

Біля таких джерел збудовано санаторії. У них лікуються й відпочивають дорослі та діти.

- Чому ці джерела називають **цілющими**?

ДЗЮДО

У суботу Наталочка поверталася з тренування і зустріла свого однокласника Назарчика.

— Привіт, Назаре!

— Привіт, Наталю! Ти з тренування йдеш?

— Так. А ти чому не приходиш? Саме зараз набирають нову групу дзюдоїстів.

— А тобі подобається займатися?

— Я залюбки відвідую спортивну секцію із дзюдо.

— Розкажи мені, будь ласка, про цей вид спорту, — попросив Назарчик.

— Дзюдо — це японське бойове мистецтво і вид спорту. Це — олімпійський вид спорту. Він навчає захищати себе, розвиває швидкість, силу, гнучкість, витривалість.

— А ти вже брала участь у змаганнях? — поцікавився Назарчик.

— Нещодавно в нас були змагання. Я вперше брала в них участь.

— А що означають кольори поясів дзюдоїстів?

— За кольорами поясів можна визначити рівень майстерності дзюдоїста.

— Дзюдо ти займаєшся вже давно. А чи є людина, на яку ти рівняєшся, береш із неї приклад у цьому виді спорту?

— Так! Це Георгій Зантарая — український дзюдоїст. Він став першим чемпіоном світу із дзюдо в історії України. А також чемпіонка Європи Дарина Білодід.

— Дякую, Наталю, за цікаву розповідь.

— І ти приєднуйся до команди дзюдоїстів!

- Кого зустріла Наталочка?
- Про що вони розмовляли?
- Що нового ти дізнався / дізналася з тексту?

9

АПОСТРОФ

п'є
п'ютьб'є
б'ютьв'є
в'ютьім'я
м'ячм'ята
п'ята́пір'я
подвір'ясім'я
п'єсахом'як
солов'їп'ять
дев'ятьсузір'я
комп'ютерм'який
рум'яний

- Прочитай. Подумай, про яких братів розповідається в тексті.

Дмитро Чередниченко

П'ЯТЕРО

Перший — сміливий, другий —
завзятий, третій — відважний,
четвертий — скромний, п'ятий — жвавий.
Усі п'ятеро — дружні брати.

Прочитайте вірш. Вивчіть його напам'ять і
позмагайтеся у промовлянні перед класом.

Наталя Гуркіна

Маю десять пальців я,
всі вони — немов сім'я!
Разом ліплять і малюють,
і готують, і майструють.
Ось такі от молодці
пальчики мої ось ці.

ЯК МИ ВИГРАЛИ КОМП'ЮТЕР

Одного дня наш клас запросили до телестудії. Діти з нашого класу виступали в передачі «Телеранок». А всі інші діти класу були глядачами.

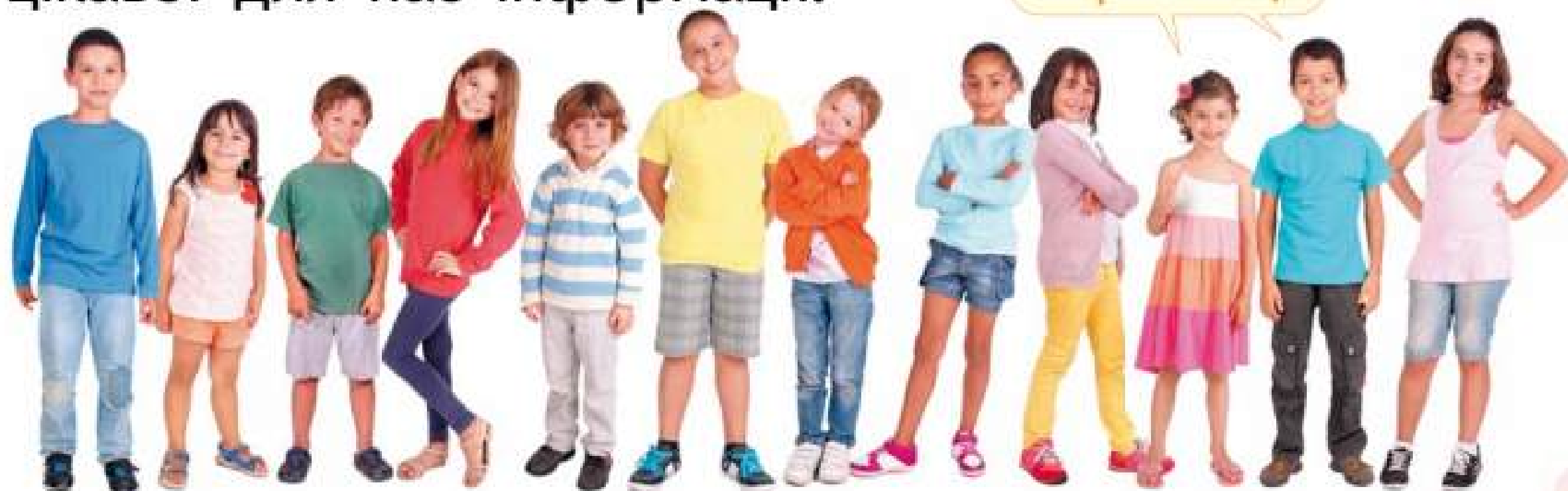
Після завершення передачі ведучий запропонував нам узяти участь у телеконкурсі «Як ми знаємо комп'ютер».

У конкурсі взяли участь п'ять наших учнів. Ми дуже хвилювалися за те, як вони впораються із завданнями. А завдань було аж дев'ять.

Та складна тема і телекамери не злякали наших друзів, вони виграли. Переможцями стали наші Дем'яно і сором'язлива Мар'янка. А головним призом був комп'ютер! Усі дуже раділи!

А потім переможці давали інтерв'ю для газети. І весь наш клас сфотографували.

У п'ятницю кур'єр приніс для нас у школу комп'ютер. І тепер ми разом із Софією Лук'янівною збираємося перед монітором для перегляду різної цікавої для нас інформації.

ДРУЖНА СІМЕЙКА

У кожній книжці живе цікава сімейка — букви. Літерами ще їх називають. І якби не дружною була ця сімейка, то ми нічого не змогли б прочитати. То так вони рядочком стануть, то інакше — і вже слова виходять. І тоді ми розуміємо, про що нам розповідають ці літери.

Називається ця дружна сімейка словом **алфавіт**.

Алфавіт — це розташовані в певному порядку букви.

Прочитай по порядку назви букв алфавіту.

Аа а	Бб бе	Вв ве	Гг ге	Ґґ ґе	Дд де	Ее е
Єє є	Жж же	Зз зе	Ии и	Іі і	Її ї	Йй йот
Кк ка	Лл ел	Мм ем	Нн ен	Оо о	Пп пе	Рр ер
Сс ес	Тт те	Уу у	Фф еф	Хх ха	Цц це	Чч че
Шш ша	Щщ ща	Ь знак м'якшення	Юю ю	Яя я		

- Дізнайся, які ще назви має алфавіт.
- Скільки в алфавіті букв?
- Яка буква не позначає звука?

За Тетяною Крикун

А Б В Г Г — гуси, гуси, «ге-ге-ге!»
Д Е Є Ж З — швидко поїзд нас везе.
И І Ї Й (йот) К — яка ж білочка метка!
Л М Н О П — їдем дружно ми в купе.
Р С Т У Ф — їде з нами й добрий ельф.
Х Ц Ч Ш Щ — вибіг зайчик з-за куща.
ь (знак м'якшення) Ю Я — ось вся азбука моя!

Марія Хоросницька

Я навчився вже читати
складно, плавно, як і слід.
«Добре, синку», — каже мати.
«Гарний хлопець», — хвалить дід.

І бібліотеку маю, —
подивіться, скільки книг!..
Залюбки щодня читаю —
прочитати всіх не встиг.

І малюнки я повинен
розглядати кожний раз...
Бо для кого ж ці картинки
намальовані? Для нас!

ЧИТАЮ І ВІДГАДУЮ ЗАГАДКИ

Петро Ребро

Він дуже любить мандрувати,
а щоб було де ночувати,
то носить хатку на собі.
Знайомий, друже, він тобі?
Хто це?

Леся Вознюк

Хвіст куценький, довгі вуха,
має в шафі два кожухи.
Влітку одягає сірий,
ну а взимку — теплий білий.

Марія Пономаренко

Червонясту шубку має,
по гілках вона стрибає.
Хоч сама мала на зріст,
та великий має хвіст.
Як намисто, оченята.
Хто це? Спробуй відгадати.

Поміркуй і скажи, які саме слова допомогли тобі відгадати кожну загадку.

Спробуйте скласти загадку про якусь тварину.

- Прочитай тексти. Відгадай пропущені слова.

У ЛІСОВІЙ ШКОЛІ

У лісовій школі розпочався урок. Учителька Сова викликає до дошки Зайчика.

— Зайчик сьогодні до школи не прийшов! — почулося десь із-під парти.

— Хто це сказав? — запитала вчителька Сова.

— Я, Зайчик!

— То чому ж ти не прийшов сьогодні до школи?

— Бо за першою партою сидить

- То хто ж сидів за першою партою?

СОЛОДКЕ СЛОВО

Малого Ведмедика вчать читати. Він уважно читає слово, вимовляючи кожний звук:

— Б-ДЖ-О-Л-А.

— Яке ж слово ти прочитав? — запитує вчителька Сова.

— ... ! — вигукнув Ведмедик.

— Але ж ти прочитав більше літер! Чому в тебе вийшло слово лише з трьох літер?

— Бо воно солодке!

- Яке, на твою думку, слово вигукнув Ведмедик?

ЧИТАЮ І СЛУХАЮ ДИТЯЧІ ПІСНІ

Послухай українську народну колискову пісню.

Дитяча народна пісня

— Зайчику, зайчику, де ти бував?

— У березовім гайочку на зеленому горбочку квіточки зривав.

— А кого ти, зайчику, там зустрічав?

— Співучого соловейка на калиновім гіллі та знайому лисоньку у старій норі.

Розіграйте цю розмову із зайчиком.

- Підготуйся і прочитай пісню закликаю, весело.

Українська народна пісня

Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко.
На весняні квіточки,
на маленькі діточки.
Там вони граються,
тебе дожидаються.

- Вивчи напам'ять пісню, яка тобі найбільше сподобалася.

ЧИТАЮ ВІРШІ ПРО ПОРИ РОКУ

Федір Петров

ВІД ЗИМИ І ДО ЗИМИ

Січень січе,
лютий лютує,
березень плаче,
квітень квітує.
Травень під ноги
стелить травицю.
Червень складає
сіно в копиці.
Липень медовий
бджілок чарує.

Серпень чудовий
булки дарує.
Вересень трусить
груші в садочку.
Жовтень гаптує
клену сорочку.
Йде **листопад**,
застеля килими.
Грудень надходить —
початок зими.

За Катериною Перелісною

У ЯКОМУ МІСЯЦІ?

Скільки місяців у році?
Ну, хто знає, говори!
І який з них веселіший
для малої дітвори?
У якому тепле сонце
розтоплює весь сніжок?
У якому перші квіти
кличуть діток у садок?

- Дай відповіді на запитання у вірші.

ЧИТАЮ ПРО ДНІ ТИЖНЯ

Загадка

Нас семеро дітей у родині:
роками рівні, а іменами різні.

Степан Жупанин

ХТО МОЛОДЕЦЬ?

Вранці ми із добрим ділом
привітали ПОНЕДІЛОК.
Ніченька минула скоро, —
трудоий іде ВІВТОРОК.
Спритна, вміла, молода,
вже настала СЕРЕДА.
Йде четвертий день тепер,
називається ЧЕТВЕР.
Діло добре ладиться,
як настала П'ЯТНИЦЯ.
Дома скрізь кипить робота,
як почався день СУБОТА.
А субота з хлібом-сіллю
привела сестру — НЕДІЛЮ.
Ось і тижневі кінець,
хто трудився — МОЛОДЕЦЬ.

- Скільки днів у тижні? Назви їх.
- Який сьогодні день? Який день був учора?
- Чи є в тебе якісь справи, які ти робиш не щодня, а в певні дні тижня?
- Який день тижня тобі найбільше подобається? Чому?

- Послухай казку Зірки Мензатюк «Сім днів».

Як ти вважаєш, для чого створено календар?

	2025	КВІТЕНЬ			
Понеділок		7	14	21	28
Вівторок	1	8	15	22	29
Середа	2	9	16	23	30
Четвер	3	10	17	24	
П'ятниця	4	11	18	25	
Субота	5	12	19	26	
Неділя	6	13	20	27	

- Який день починає тиждень? Який закінчує?
- Як називається п'ятий день тижня?
- Які дні тижня є вихідними? Як це позначено в календарі?
- Скільки днів у квітні? Яким днем тижня він починається цього року? А яким закінчується?

ЧИТАЮ ПРО РОДИНУ

- Прочитай вірш Лесі Вознюк.

ТАТКО І МАТУСЯ

А у мого татка
широченні плечі:
зручно тут сидіти,
видно вдаль малечі.
Дужі та міцніючі
татко руки має.
Він мене до сонця
вгору піднімає.
А в матусі ручки
лагідні й тепленькі,
пригортають ніжно
до свого серденька.
Усмішка ласкава,
очі волошкові,
сповнені терпіння,
доброти, любові.
Як візьму за руки
татка і матусю,
то нічого в світі
з ними не боюся.

- Дівчинка чи хлопчик розповідає про своїх батьків?
- Що у вірші розповідається про тата? Знайди і прочитай ще раз ці рядки.
 - Прочитай, що у вірші розповідається про маму.

Інна Кульська

СТАРШИЙ БРАТ

Лесик Зіночку-сестричку
вів по кладці через річку.
А назустріч цап-рогач!
Зіна:
— Ой! — і зразу в плач!
Лесь мерщій вхопив лозину,
заступив сестричку Зіну:
— Чуєш, цапе? А назад!
Ось що значить
старший брат!

Олена Полянська

СТАРША СЕСТРИЧКА

Розв'язалась стрічка — розплелась косичка,
добре, що у мене старша є сестричка!
Заплете косички, бантики зав'яже,
потім поцілує, щось ласкаве скаже.
Завжди мене втішить, завжди допоможе.
А іще ми з нею дуже-дуже схожі!

У РІДНІЙ ДОМІВЦІ НАЙКРАЩЕ

- Прочитай вірш, рухаючись за стрілочками.

Вікторія Забава

ЇЖАЧОК-ЛІСОВИЧОК

Їжачок-лісовичок
вислав ліжко з гілочок,
росою умився,
листячком укритися.
Скрутився калачиком,
щоб його не бачили.
Йому сняться теплі сні —
буде спати до весни.

- Чим їжачок вистеляв собі ліжечко?
- Прочитай слова, якими поетеса розповідає про те, що робив їжачок.

Світлана Матвійчук

ДЕ КОМУ ЖИТИ

Приїхала Оленка влітку в село погостювати у своїх дідуся з бабусею.

От якось уранці дідусь і каже:

— А ходімо, Оленко, в ліс, ягід назбираємо.

Пішли вони. У лісі ягід повно-повнісінько. Оленка повний кошичок назбирала. А дідусь ще й грибів чималенько знайшов.

Повернули вони додому. Коли чують, щось у траві зашурхотіло. Глянула Оленка — а там сіренький клубочок ворухиться.

Як ти думаєш, кого побачила Оленка?

— Та це ж їжачок! — вигукнула вона. — Дідусю, візьмімо їжачка додому. Я його завезу до Києва, у школі дітям покажу.

— А може, Оленко, краще ти в лісі лишайся? Будеш з їжачками та білочками жити.

— Ти що, дідусю! — каже Оленка. — У Києві в мене мама, татусь і друзів багато. Як я без них?

— Отак, внучко, й лісові пташки та звірі. Для них рідна домівка — ліс.

- Куди пішли Оленка з дідусем?
- Що хотіла зробити Оленка з їжачком?
- Що запропонував їй дідусь?
- Прочитай слова, у яких говориться те головне, що хотіла сказати тобі авторка.

ЧИТАЮ АВТОРСЬКУ КАЗКУ

Вікторія Забава

БОЯГУЗ

Розкричався косолапий:
— В мене найсильніші лапи,
всі мене у лісі знають
і від реву утікають!
Шкутильгаючи, повз нього
бігла мишка до порога.
Мишко мишки налякався
і мерщій в барліг сховався!

- Про що розповідається у вірші? Що видалося несподіваним чи смішним?

Ольга Зубер

ХОЧУ РОБИТИ ДОБРО

Зустрілися якось у лісі Ведмедик і Мишка. І почав Ведмедик перед Мишкою вихвалитися:

— Ось, дивись, який я кремезний! Які в мене сильні лапи! А як зареву, всі навкруг розбігаються! Бо всі мене бояться! А ти оце що? Самі вуха та хвіст. А лапи! Ха-ха-ха! Хіба це лапи?! Сміх, та й годі! Яка з тебе користь?

Послухала Мишка Ведмедика, а тоді й каже:

— Велика користь. Ось цими малими лапами я вже багато добра зробила!

— Ти? Багато добра зробила? Та хіба може добро робити той, кого й за березовим листком не видно? — засміявся Ведмедик.

— Ще й як може! — відповіла Мишка. — Ось сьогодні зранку я вже трьом звірятам допомогла. Білочці горішок дістала, який за пеньочок закотився. Їжачкові яблучка допомогла в комору носити. У лисиці розірвалося намисто — то я всі намистинки повишукувала, нанизала на ниточку. А ти що сьогодні зробив своїми міцними лапами?

— Я?.. Я ще не встиг, — запнувся Ведмедик.

— Ну то не барись! Бо для того, щоб робити добро, потрібні не сильні лапи, а добре серце! — відказала Мишка і попрямувала до своєї нірки.

Ведмедик задумався, а тоді й каже:

— Мишко! Почекай! Давай я тебе до хатинки проведу, аби з тобою ніяка халепа не сталася. Я теж хочу добро робити!

● Хто є оповідачем у творі?

 Як ти думаєш, для чого авторка розповіла цю історію?

 Скільки потрібно людей, щоб прочитати казку за особами? Підготуйтеся і прочитайте.

ЧИСТО ТАМ, ДЕ НЕ СМІТЯТЬ

- Послухай вірш Ніни Вернигори «Моє місто».

За Оксаною Кротюк

НЕСПРАВЖНЯ ВУЛИЦЯ

Гарний день видався в Лесі з Дмитриком. Їхній дідусь їхав у магазин і онуків узяв із собою. Він купив їм новесенькі олівці, альбоми, ще й кульок цукерок.

Повернувшись додому, Леся з Дмитриком зразу виклали кожне перед собою віяло барвистих олівців і взялися малювати. Ось магазин із господарчими

товарами, ось жовтенький автобус, що привіз їх додому, ось їхня вулиця, а ось і вони з дідусем. Несуть покупки, їдять цукерки і всі троє усміхаються. Гарні вийшли малюнки, що й казати!

— Гайда, дідусеві покажемо, — сказала Леся.

Та дідусь якраз і сам зайшов до кімнати.

— Гарна робота, — похвалив він. — Усе схоже, тільки вулиця не наша.

— Чому не наша? — здивувалися діти.

— Бо папірців нема.

— Яких папірців?

— А тих, що ви по дорозі порозкидали, як цукерки їли.

Діти презирнулися: жартує дідусь чи сердиться?

— Та вони ж малюнок зіпсують, — несміливо проказав Дмитрик.

— А вулиці не зіпсують? — насупив брови дідусь. — Чи, може, думаєте, що вони її прикрасять? Насіяли сміття — тепер малюйте. Інакше намальована вулиця буде несправжня. Не наша буде ця вулиця.

Діти наче язика поковтали. Позиркуючи одне на одного, вибралися з-за столу й побрели збирати обгортки.

- Чому дідусь не впізнав на малюнку своєї вулиці?
- Які правила поведінки на вулиці порушили діти?

ЧИТАЮ ПРО ДИТЯЧІ ІГРИ

Марія Наріжна

Наш кудлатий песик Гавчик
прокусив учора м'ячик.
А тоді до нас носив,
мов пробачення просив.

Лідія Дяченко

М'ЯЧИК-ПУСТУНЕЦЬ

М'ячик-пустунець вистрібував по
двору. Стриб-скік з боку в бік —
прискакав і знов утік.

Від Івасика до Тарасика, від Яринки
до Маринки...

Діти навперейми намагалися
спіймати м'ячика, а він так і вислизав
із рук. Аж раптом: «Дзень!» — і в
шибці з'явилася дірка.

На той дзенькіт із будинку вийшов
Тарасиків тато. Подивився на дітей
і спитав:

- І хто це з вас у шкоду вскочив?
- То не я, — відповів Івасик.
- І не я, — сказала Яринка.

— Гаразд, — сказав Тарасиків тато. — Якщо ніхто не винен, то шибку, мабуть, розбив сам пустун-м'яч. От хай він і полежить у кутку та поміркує, чи гарно робити шкоду, ще й друзів підводити.

Діти полегшено зітхнули й подалися у двір. Але невдовзі сумно їм стало без м'яча. А до того ж соромно, що неправду сказали. Підійшли вони до Тарасикового тата, який склив розбите вікно, й попросили:

— Вибачте нам, будь ласка, то не м'ячик, а ми винні.

— Це добре, — усміхнувся Тарасиків тато, — що ви свою провину візнали. Забирайте м'яч, тільки і його не забудьте перепросити.

За що діти повинні перепросити м'ячика?

- Уважно прочитай вірш і скажи, чому такі вірші називають лічилками. Де ти можеш його використати і для чого?

Раз, два, три!
Дули, дмухали вітри.
Дули, дмухали щосили
і горіхів натрусили.
Натрусили так багато,
поспішаймо їх зібрати!
Раз, два, три!
Ловиш ти!

ЧИТАЮ ПРО ДРУЖБУ І ДРУЗІВ

Олексій Катрич

Джмелі і бджоли збирали мед у полі,
носили додому:
бджоли — бджілкам, джмелі — джмеликам.

- Прочитай вірш і скажи, чому в білочки немає друзів.

Людмила Савчук

БІГЛА БІЛКА

Бігла білка по стежині,
в козубку несла малину.
Зайчик просить:
— Дай мені!
— Ні!

Поруч пташка пролітала
і малини попрохала.
Каже білочка:
— Нема!
Назбирай собі сама!

Ось мурашечка маленька:
— Дай мені
одну-одненьку!..

Відповіла білка:

— Ні!

Мало лишиться мені!

Їжачок котивсь клубочком,
вгледів білку з козубочком:

— Білко, білко, пригости!

— Пропусти!

Ось назустріч край дороги
йде ведмедик клишоногий
та й побачив козубок:

— Дай-но, білко, ягідок!

Стала білочка гадати:

«Дати? Чи не дати?

Та велика, та мала...»

І шкода...

Та й не дала.

З'їла білка все сама!

Друзів в білочки нема...

Розподіліть ролі і прочитайте вірш.

● Послухай вірш Платона Воронька
«Друзяки».

ЧИТАЮ КОМІКС

Олена Полянська

ВІРШИК

Жив собі віршик про мишок,
казки боявся про кішок.
У книжці сидів він тихенько,
бо казка мурчала близенько.

- Розглянь малюнки і прочитай слова в «мовних бульбашках». Такий текст називається комікс.

*Ідея і текст Оксани Криворучко,
намалювала Анна Загорська*

ДРУЗИ

ЧИТАЮ ПРО КОРИСТЬ СПОРТУ

Послухайте вірш Грицька Бойка «Гантелі».

Тамара Коломієць

МИ ЗІ СПОРТОМ ДРУЖИМО

Щоб зростати дужими,
ми зі спортом дружимо.
Будуть в нас і альпіністи,
і завзяті футболісти,
і жокеї, і плавці,
й фехтувальники, й гребці —
не прості собі спортсмени,
а відомі рекордсмени.
Ми зі спортом дружимо,
виростаєм дужими.

Оксана Кротюк

НАЙДУЖЧИЙ

У гості до хлопчика Ростика приїхав дідусь. Ростик тут же показав йому свої машинки та конструктор. Увесь день сиділи вони з дідусем на килимку, будували гаражі та заправку з кубиків. А ще гралися поїздом.

Та раптом дідусь питає:

— Онучку, а спорт ти любиш?

— Так, — каже Ростик. — Дуже люблю!
І ходьбу на лижах, і катання на ковзанах, і футбол,
і баскетбол. І стрільбу з лука, і бокс, і плавання...
Усе по телевізору дивлюся.

— По телевізору? — здивувався дідусь. — Тоді
це не спорт. Спорт — коли сам тренуєшся.

— Це важко, — похнюпився хлопчик.

— А ми просто завтра почнемо удвох зарядку
робити, — відказує дідусь.

Через пів року Ростик був найдужчий у класі.

Чи робиш ти ранкову гімнастику? Розкажи.

ЧИТАЮ ПРО ХАТНІХ УЛЮБЛЕНЦІВ

За Наталею Марченко

ГАРНО ВСІМ

Хом'ячок живе в Таміли.
У Іванки — мишки білі.
В Петруся — папужок двійко.
Рибка золота — в Андрійка.
Черепашка є у Гнатка.
У Олесі — кроленятка.
Навіть для малої Міли
цуценя батьки купили.

Оксана Кротюк

ПЕРЕДУМАВ

Зайшов Петрик із мамою в зоомагазин. А там — і хом'ячки, й папужки, і рибки, й черепахи... Та Петрикові сподобався гарненький пухнастий кролик.

— Мамо, купи мені цього кролика! — вигукнув хлопчик.

— Чекай-но, роздивимось, — усміхнулася мама.

— Та що там! — махнув рукою Петрик. — Гратися й годувати — це я люблю.

— Цього замало, — пояснив продавець. — Треба кролика і вичісувати гребінцем, і мисочку його мити, і прибирати за ним.

— Тоді не хочу кролика — хочу хом'ячка, — сказав Петрик.

— А хом'ячка теж треба вчасно годувати, випускати на прогулянку, чистити його кліточку.

— Тоді купимо папужку, — спантеличено пробурмотів Петрик і подивився на маму. Мама мовчала.

— Та й папужка любить, щоб у клітці чисто було. І в мисочці водичка завжди стояла. А ще, як і інших тварин, його інколи до лікаря доводиться носити.

— Ех... — зітхнув Петрик, — хай уже будуть рибки.

— А хіба біля рибок не треба ходити? — вів своє продавець. — Щотижня мити акваріум, міняти в ньому воду. А ще...

— Мабуть, я поки що не братиму тваринки, — похнюпився Петрик і вийшов із зоомагазину.

 Як ти вважаєш, чому Петрик передумав брати тваринку?

- Що можна порадити хлопчикові, щоб у нього з'явилася тваринка?

ЧИТАЮ ПРО ТРАНСПОРТ

Любов Шостак

Загадка

Я кручу, кручу педалі,
їду швидко далі й далі.
А везе мене вперед
мій новий

- Які слова допомогли тобі відгадати загадку?
- Чи правильно відгадала загадку художниця?

Микола Возіянов

Я КУПЛЮ СОБІ ЛІТАК

Біла курка, наче леді,
їде на велосипеді.
А два півники строкаті
дружно мчать на самокаті.
Тільки мишка, сіра мишка
по дорозі ходить пішки.
Каже: «Як знайду п'ятак,
то куплю собі літак!
Ось так!
Над хатами політаю.
Всіх охочих покатаю.
Не за гроші, а за так!

Ось так!»

Курка й півні зупинились
і над мишкою схилились:

«Ти, якщо літак придбаєш,
нас на ньому покатаєш?»

«Неодмінно! — мишка каже.

Мишка скаже — як зав'яже. —

Я хоч і маленька.

Але не скупенька».

«І ми... теж не скупуваті.

Місце є на самокаті, —
півні стали кукурікати. —

Будеш, мишко, з нами їхати!»

«Та і я не скупувата.

Можу мишку покатати!» —
дзвінко курочка сказала.

Взяла й мишку покатала.

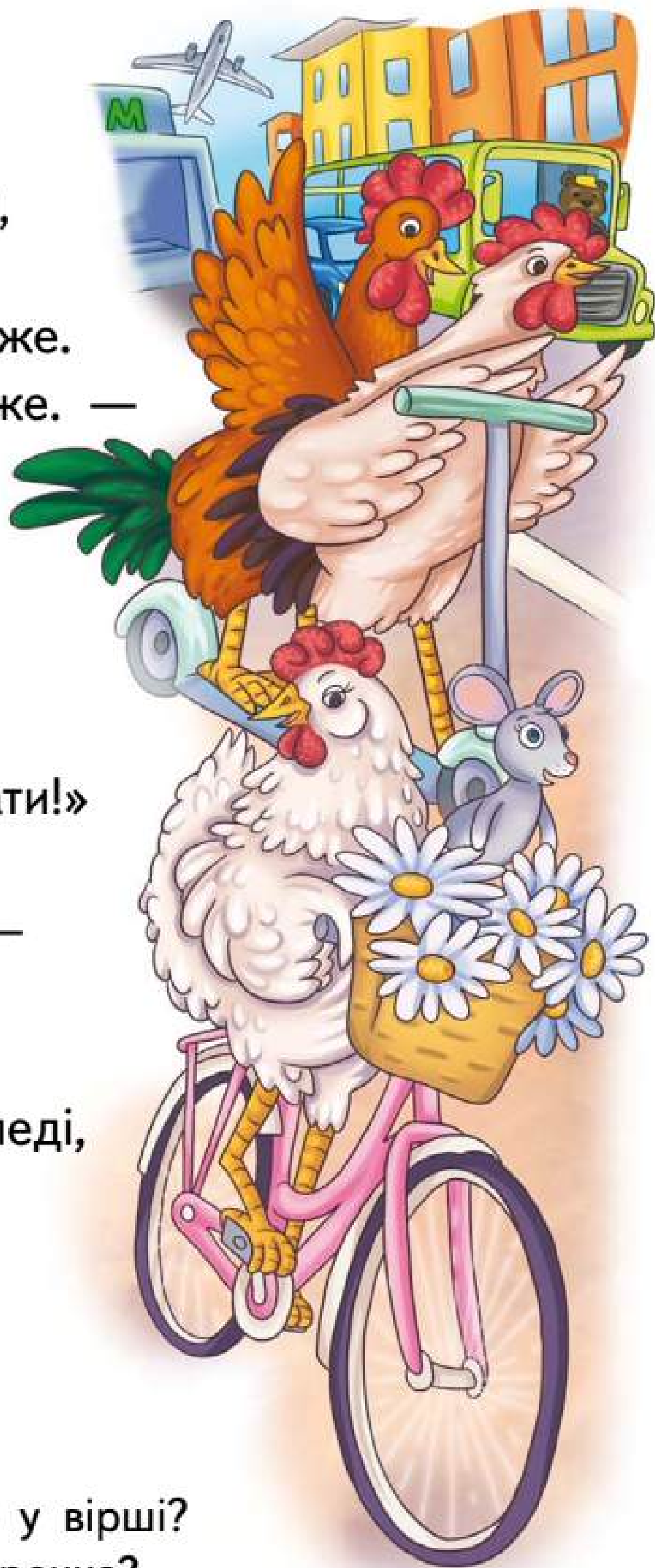
Мишка й курка, мов дві леді,
їдуть на велосипеді.

Поряд півники строкаті
мчать удвох на самокаті.

І навіщо їм літак?!

Ось так!

- Які види транспорту згадано у вірші?
- На чому їхали півники? А курочка?
- Про що мріяла мишка?

ВЕСЕЛІ КАНІКУЛИ

- От і закінчується навчальний рік. Попереду твої перші літні канікули. Прочитай вірш. Голосом передай радість і веселий настрій.

Анатолій Костецький

КАНІКУЛИ

«Канікули! Канікули!» —
співає все навколо.

Канікули, канікули у школі!

А що таке канікули?

Це літні дні барвисті,
це час, коли нам ніколи
хоча б на мить присісти.

Це час у річці хлюпатись,
підсмажувати спини

і зранку в лузі слухати
тонку струну бджолину...

Це час, коли за друзями
ми скучим, як ніколи,
і нам страшенно схочеться
скоріше знов до школи!

- Де ти хочеш побувати на канікулах?

Склади розповідь про те, як ти мрієш провести літні канікули, що плануєш зробити.

- Розглянь малюнок. Яку пору року на ньому зображено? Чому ти так вважаєш?

Єлизавета Гуменко

ЛІТО В ГОСТІ ЗАВІТАЛО

Літо в гості завітало,
в коси квіти повплітало,
запросило жваві ніжки
на уквітчані доріжки.
— Гей! Побігли швидше в ліс,
там багато є беріз,
що убралися в сережки,
там грибочок біля стежки
причаївся під кущем,
скупаний рясним дощем.
Любо там пташки співають,
літо радісно вітають,
і стрибають жваві білки
зверху вниз, на гілку з гілки.
Ніжки бігли, не барились,
навіть трішечки втомились.
Вже й додому бігти час...
В ліс прийдемо ще не раз!

- Кого запросило Літо на прогулянку? Куди?
- Що цікавого побачили діти в лісі?

 Уяви, що до тебе в гості завітало Літо. Яким ти його побачив / побачила? Опиши.

ЗМІСТ

Знову в класі ми всі разом!	3
Повторюю вивчені букви	4
Буква Г г	6
Буква Г г	10
Буква Ь	14
Буква Х х	18
Буква Ж ж	22
Буква Ш ш	26
Буква Ч ч	30
Буква Ц ц	36
Буква Я я	39
Буква Ю ю	44
Буква Є є	49
Буква Ї ї	54
Буква Щ щ	60
Буква Ф ф	64
Звуки [дз], [дз']	70
Звук [дж]	74
Апостроф	78
Читаю і відгадую загадки	82
Читаю і слухаю дитячі пісні	84
Читаю вірші про пори року	85
Читаю про дні тижня	86
Читаю про родину	88

У рідній домівці найкраще	90
Читаю авторську казку	92
Чисто там, де не сміять.	94
Читаю про дитячі ігри	96
Читаю про дружбу і друзів.	98
Читаю комікс	100
Читаю про користь спорту	102
Читаю про хатніх улюбленців.	104
Читаю про транспорт	106
Веселі канікули	108

Українсь

Аа

Бб

Вв

Гг

Ґґ

Дд

а

бе

ве

ге

ґе

де

Її

Йй

Кк

Лл

Мм

Нн

ї

йот

ка

ел

ем

ен

Фф

Хх

Цц

Чч

Шш

еф

ха

це

че

ша

ка абетка

Ее Єє Жж Зз Ии Іі

е є же зе и і

Оо Пп Рр Сс Тт Уу

о пе ер ес те у

Щщ ь Юю Яя

ща знак
м'якшення

ю я

